

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

25DE BIND

1 9 4 8

REDIGERET AF VIKTOR PEDERSEN

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · WILH. THOMSEN
ORDRUPHØJVEJ 24 · CHARLOTTENLUND

1948

JONSTRUPBOGEN

25DE BIND

1 9 4 8

REDIGERET AF VIKTOR PEDERSEN

JEG STAAR SOM VERN
VED DEN STILLE SØ
OM JONSTRUPS MINDER
SOM EI MAA DØ

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · WILH. THOMSEN
ORDRUPHØJVEJ 24 · CHARLOTTENLUND

1948

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Eduard Nielsen: Revolutionen paa Jonstrup	3
Vald. Mortensen: Branden paa Jonstrup	12
H. Wolffsen: Arne Møller	16
Georg Christensens sidste Dimission	21
Aage Morvilles Indsættelse (ved O. Lindberg)	27
Jonstrupbogen I—XXV Bind	33
Jørgen Hamre: Aarets Gang paa Jonstrup	38
Fra Jonstruppernes Verden	42
Seminariets og Skolens Lærere	44
Afgangseksamen 1947	45
Aarsmøde m. m.	45
Regnskab og Styrelse	46
Viggo Bitsch: Jonstrup Ordbog	47
Forord til Jonstrup Ordbog	53

REVOLUTIONEN PAA JONSTRUP

I SOMMEREN 1900

I Jonstrupbogen for 1945 har H. P. Hansen draget det pædagogiske Systemskifte paa Jonstrup ved Forstander Stig Bredstrups Tiltrædelse frem i Lyset, frem til Beskuelse for det Flertal af Aarbogens Læsere, som kun gennem mere eller mindre tilfældig Omtale kender det gamle Jonstrup fra Internatstiden. H. P. Hansens Afhandling efterlader hos Læseren et Indtryk af, at han bevidst giver Bolden op til den næste, og samme Indtryk maa uden Tvivl ogsaa have bundfældet sig i Redaktørens Sind, idet denne i en skriftlig Henvendelse har opfordret mig til at give Aarbogen en Skildring af de Begivenheder paa Jonstrup, som gav Kaserne- og Internatssystemet Dødsstødet, og paa den Maade fortsætte, hvor H. P. Hansen standsede op, idet Elevernes personlige Frigørelse fra forældede, snærende Baand jo er det andet vigtige Led i Systemskiftet.

Det er saa sin Sag nu at rippe op i Forhold fra en længst svunden Tid. Ret væsentlige Træk i selve Revolutionens Forløb er for mig gledet ind i en usikker Erindringens Taage, men ved Hjælp af et Par Klassekammerater, Ernst Gehl og Einar Asmussen, er det imidlertid lykkedes at faa fast Hold paa Hovedtrækkene i deres historiske Rækkefølge og derved fremskaffe det bærende Grundlag for Skildringens Paalidelighed. Adskillige Intermezzoer mangler sikkert, men vi tre medvirkende kan altsaa ikke nu fange dem ind i vor Erindringskreds, saa de kan genopstaa paa Papiret. I Redaktionen af nærværende Artikel har jeg derfor fulgt Prof. Erslevs Motto

i hans nu forsvundne Lærebøger i Geografi: Ikke mangt, men meget!

Kom saa da atter frem, I afblegede Billeder fra det gamle Jonstrups Kukkasse!

DET LOVBUNDNE JONSTRUP

Inden Turen kommer til de skiftende, mere urolige Billeder, lad os saa dog først betragte nogle af de roligtstaaende, de vigtigste af dem, der vel for alle bedagede Jonstrupperne fra Systemskiftets Periode præges af en egen ærværdig Patina:

Der staar Borgen med sit fornemme blaa Tag og trækker med tusinde Hænder sine hengivne Sønner ind i sin Favn, og *der* staar de to gule Bygninger, den ældre med sine Lærerboliger, Gymnastiksal og Sovesal, og den splinterny med samtlige Læseværelser for Eleverne — hele Treklangen omsvøbt af Haver og Anlæg og med Jonstrups Lunger, den dejlige Skov, i Baggrunden. En tilsyneladende ubrydelig Enhed engang; hvis Varetægt man frejdigt gav sig ind under i Kammeratskabets muntre Tegn. Med god Grund er Navnet Borgen knyttet til Jonstrup, thi den ligger der i den baade ynde- og magtfulde Dalsænkning bag høje Bakkekamme som et afsondret Samfund under en suveræn Herskers Kommando. Dens unge Mænd beherskes af Borgens Lov: Her *skal* du spise hos den statsansatte Økonom, her *skal* du sove paa din Klasses Sovesal, her *kan* du privat tænke om Loven, hvad du vil, men den er straks over dig i Forstanderens Person, hvis du overtræder dens Bud. Har du en Dag Penge paa Lommen til en Bøf paa Hotel Sønder sø, maa du ikke gaa derhen, thi det er forbudt, og vil du besøge nærboende Slægtninge en Søndag Eftermiddag, skal du indhente Forstanderens Tilladelse og lade den gaa videre til Inspektøren, saa han ved, at du eventuelt mangler i Flokken paa Sovesalen ved Inspektionsrunden præcis Kl. 11 om Aftenen. Lad mig dog her indskyde, at en skønne Dag indskrænkede Forstanderen paa eget Initiativ denne vor tjenstlige Meldepligt paa to Steder til kun at gælde Meddelelsen til Inspektøren, hvis vi ikke kunde naa hjem inden Sengetid. Alt — undtagen

Forbudet mod Bøffen — bøjede man sig i Begyndelsen for som noget selvfølgeligt, da vi jo alle frivilligt var gaaet ind under Borgens Vilkaar og i ovrigt beundrede Fatters forunderligt levende og rige Lærerpersønlighed, fuldstændig tom for al Smaatskaarenhed, saa snart han havde os under sine Vingers Skygge paa Klasseværelset.

Men Økonomen — Knasten kaldet — var os en Torn i Øjet.

Hvert Kvartal opkrævede Forstanderen 100 Kr. pr. Mand, og med Undtagelse af de faa Kroner, Seminariet skulde have, gik Kapitalen til Økonomen. Sad han ikke der og tjente tykt paa os ved at servere elendig Mad til hele Besætningen, selv om ogsaa *han* til en vis Grad havde Loven over sig i Form af Forbud mod Brugen af Margarine til vore Klemmer Formiddag og Aften og en medspisende Seminarielærers Kontrol ved Middagsbordet. Den tvungne Spiseuge efter Tur var en Plage for samtlige Lærere. De fik Maven i Uorden, og indløbende Klager over Maden skulde jo helst slaas hen, ellers blev Fatter vred og kaldte os i Øjeblikkets Hede en Flok Ærtekællinger, der altid skulde raabe op over Maden. Derfor havde de svært ved at smage, hvor »døde« Frikadellerne var, eller officielt forarges over Præsentionen af Kaalorme og Smaakryb, som vi fangede i Hvidkaalssuppen — dog lagde de i slige Tilfælde Skeen fra sig lidt for tidligt. En Dag naaede ogsaa vi — ligesom Holdet fra 1882 — at komplettere vor Samling af fundne Sager med en velkogt Frø, som ubemærket havde sneget sig ned i Suppegryden med Brøndvandet og sat Livet til.

Indkøb af Kvalitetsvarer nød ikke Økonomens Interesse i nogen nævneværdig Grad. Se ham derimod, hvor vims han er ved Landslagterens Vogn med den parterede Pølseko til Ugens Oksesteg, som efter at have afgivet Stof til næste Dags Ragout eller døde Frikadeller ufravigeligt endte sin Tilværelse i den berygtede Hachis. Vor brave Vaskemutter repræsenterede Folkets Røst i et forarget »Føj for Sa . . .«, da hun en Dag som Vikar i Køkkenet havde været med til at tilsløre dens indre Svagheder med stærke Krydderier. »I skulde bare vide, hvad det er for noget Skidt, I æder.« Ak ja, det vidste vi jo godt i Forvejen.

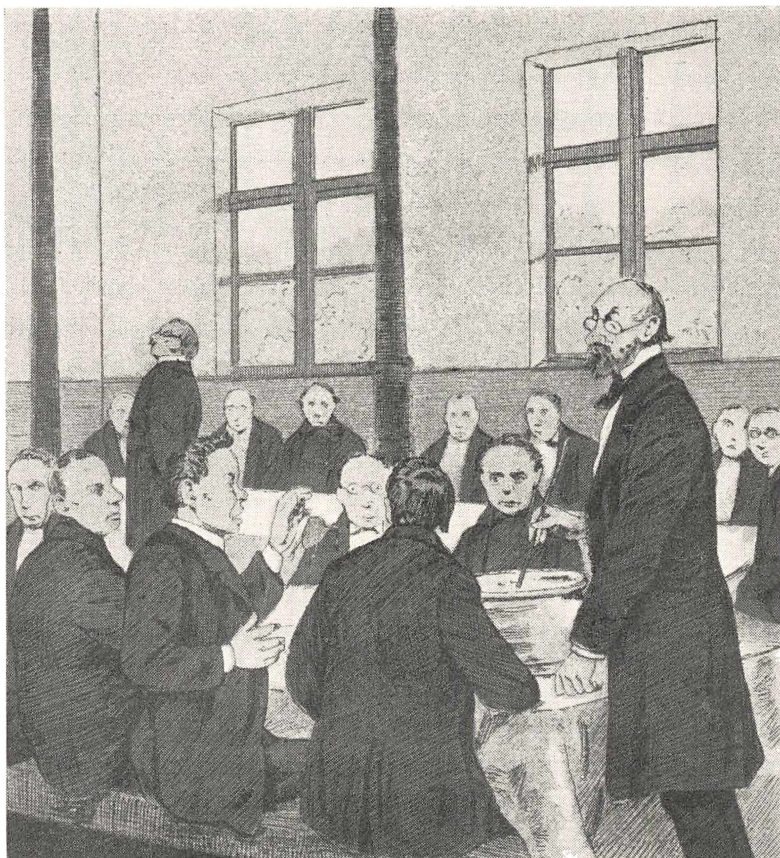
Helt ind til Hovedstadens Vittighedspresse var Rygterne om

Jonstrups Mad forlængst naaet, og det her i Teksten indlagte konkrete Billede viser, hvorledes »Punch« (1882) søgte at komme vore betrængte Forgængere til Hjælp.

Lad mig dog direkte efter dette sætte et lyst Billede frem. Var den normale Forplejning end sløj og udpint, saa serverede Køkkenet nu og da en Brødsuppe med Flødeskum og Svesker, som selv en forvænt Smagsdommer havde maattet anerkende — men Gud hjælpe Køkkenet, hvis der ikke var de lovbe-falede 49 Svesker i hver Terrin, og ligeledes den folkevalgte Skaffer, hvis han talte forkert ved Uddelingen til sine 7 Mand i Spiseholdet eller forfordelte Flødeskummet. Alt andet kan han fordele, som han vil, kun ikke denne eneste Livsens Vederkvælgelse.

REVOLUTIONEN

Tiden til en gennemgribende Ændring af Forplejningsforholdene paa Jonstrup var i høj Grad moden. Misfornøjelse prægede hele Besætningen, og hen imod Slutningen af Skoleaaret 1899—1900 besluttede 2. Klasse at gøre noget, som var mere virkningsfuldt end blot at fremkomme med idelige mundtlige Klager, som kun irriterede Forstanderen og aldrig havde givet noget praktisk Resultat. Da det ikke skulde være noget enkelt Maaltid, vi vilde basere Angrebet paa, men Kosten i Almindelighed, kunde vi forud bestemme Tidspunktet, naar Aktionen skulde sættes i Gang, og vi enedes let om Perioden mellem Halvdimensionen og Sommerferien som den mest be-ljelige. Vi var nemlig klar over, at, om ikke alle, saa dog nogle af os let kunde komme i Farezonen, da Bredstrups Hævdelse af Stillingens Suverænitet i hans unge Aar var meget haard-hændet, og vi kendte af Erfaring hans voldsomme Temperamentsudslag. Vi havde nogle Maaneder forud overværet, hvorledes han rødglødende udviste en Elev i 3. Klasse af Semina-riet. Inden seks Timer skulde han være ude af Jonstrups Ene-mærker, og Forstanderen forbød haardt og strengt Klasse-kammeraterne at følge ham til Maaløv Station. To Mand gjorde det alligevel, uden at der skete dem noget, som vi andre fik

Formildende Omstændigheder.

Seminarist-Middag.

- Hr. Inspektør! Der er vist fordærvet Skruptudse i den søde Suppe.
- Kjære Venner! Hvis den er fordærvet, er det et Uheld. Økonomen bruger jo ellers altid friske Varer.

Føling med. En anden stod paa Nippet til Bortvisning ved samme Lejlighed, men slap med Fortabelse af Seminariets Anbefaling.

Vi var derfor forberedt paa, at naar nu Forstanderen fik en kraftigt formuleret Klage over Maden fra os, kunde Reaktionen blive voldsom og maaske komme til at gaa ud over dem, han

ansaa for Hovedmændene i Aktionen. Skulde nogen blive bortvist, vilde Tidsrummet mellem Halvdimission og Sommerferie være det mindst saarbare for dem.

Et andet vægtigt forberedende Skridt var dette, at vi besluttede at gaa i sluttet Trop fra Jonstrup, hvis Lynet skulde slaa ned paa nogle enkelte, og i Henhold hertil sendte vi et Par Mand ind til det nyoprettede Seminarium paa Frederiksberg med Forespørgsel, om man der eventuelt kunde optage en hel Tredieklasse efter Sommerferien. Svaret lød bekræftende.

Endelig vedtoges det, at vi hver især skulde indhente skriftlig Tilladelse fra Forældre til at forlade Jonstrup, hvis Sagen gik os imod. Hvor mange der gjorde dette, faar staa hen i det uvisse, men adskillige gjorde det i hvert Fald, og Resten erklærede at kunne træffe Bestemmelse paa egen Haand. Enkelte bekymrede Fædre viste sig paa Jonstrup, og Forstanderen blev derigennem klar over, at noget alvorligt var i Gære.

Nu var altsaa enhver enkelt Mulighed indkalkuleret i Aktionsplanen, og Lavinen kunde sættes i Skred — men som det følgende viser, drejede Sagen sig ind i et for os og Seminariet langt gunstigere Spor, end vi nogen Sinde havde ventet.

En af de første Dage i Juni indkaldte vi til Generalforsamling for 1. og 2. Klasse — 3. Kl. var jo over alle Bjerge efter afsluttet Eksamen. Sagen blev forelagt med faa Ord, og det blev understreget, at hvad der skulde ske, maatte ske *nu*. 1. Kl. gav sin enstemmige Tilslutning med lysende Øjne.

Et Tremandsudvalg affattede derpaa en skriftlig Klage over Forplejningen til Forstanderen med Kammeraternes Opfordring til at formulere den saa kraftigt, at den maatte trække stærke Konsekvenser efter sig, enten for Økonomen eller for os. Bredstrup fik den i Hænde — paa hvilken Maade husker jeg ikke — i en kalligraferet Afskrift, da Haandskriften jo ikke saa gerne skulde røbe Skriverens Identitet.

Klagens Ordlyd kan ingen af os nu huske noget om, men den maa vel have været bygget op om Sagens to Brændpunkter: Enten en følelig Forbedring af Forplejningen eller hele 2. Klasses Udvandring til Frederiksberg Seminarium. I Henhold til den svigtende Erindring desangaaende tør jeg ikke paa Klassens Vegne udtale mig om, hvorvidt sidstnævnte Alternativ

BRANDEN PAA JONSTRUP

24. MARTS 1889

En Dagbogsoptegnelse af Vald. Mortensen.

Ingen Sinde har et Brandraab paa Jonstrup bragt saa stor Forvirring som det, der lød Søndag Morgen den 24. Marts 1889 Kl. 5¾: »Den nye Bygning brænder!« Denne Bygning var opført 1859 paa Nordsiden af Gymnastikpladsen og kaldtes stadig »Den nye Bygning«. I dens vestlige Del var Boliger for Lunddahl i Stuen og Inspektør Carl Mortensen paa 1. Sal. I den anden Halvdel var Gymnastiksalen og over den Spirernes Sovesal med tilhørende Skabsrum og Vaskerum; desuden var der i Gavlen mod Øst to Læseværelser, »Gimle« forneden og »Valhal« ovenpaa. Paa Loftet ved Siden af dette opbevarede Eleverne deres Kufferter, Vadsække m. m., og her stod en Skarnbøtte til Aske fra Værelserne. Brandraabet fik hurtigt alle paa hele Seminariet i Tøjet. Da jeg kom over paa »Pladsen«, slog Luerne ud af Taget paa det nordøstlige Hjørne. Fra Sovesalen kom Eleverne ned, bærende paa deres Sengeklæder og hvad de i Hast havde faaet reddet fra Skabene; mange var i det blotte Linned. Det var umuligt at komme ind paa Loftet og faa noget med der fra; det var aabenbart her, Ilden var opstaaet; hvorledes, fik vi aldrig at vide, men der taltes om Aske med Gløder i. Kl. 6½ var Ilden naaet til Midten af Bygningen, hvor den standsede »Taarnuret« i den lille Frontispice, og hurtig aad den sig frem til Inspektørens Lejlighed; der var ganske vist en Brandmur imellem, men da den ikke gik helt op, sprang Ilden over den. Alt Arbejdet samledes om at redde Bohavet fra de to Læreres Lejligheder; der var jo Mandskab nok. Sammen med nogle Kammerater (jeg var dengang Elev i anden Klasse) gik jeg op i Carl Mortensens Lejlighed, hvor

drag i en Forening, men vilde ikke med til det obligate Kaffe-bord bagefter. I Stedet for ringede han mig op og spurgte, om jeg vilde gøre ham den Glæde at komme ind til ham ved Halv-titiden om Aftenen, hvis jeg ikke var bundet af noget andet. Ved min Ankomst sad han i Lænestolen og tyggede sin Cigar sønder og sammen, som han havde for Vane. Han rejste sig tungt og lagde en Arm om min Nakke. »Godaften og velkommen, det var da godt, De kunde komme, for jeg længes altid efter Bæsterne fra Deres Klasse. Ja, for De *var* nu nogle Bæster, da De lavede Oprør, men det er Dem forlængst tilgivet — ja, jeg tilgav Dem vist egentlig midt i hele Redeligheden.«

Og de sene Aftentimer druknede i fælles Minder fra den bevægede Tid. Det var ved denne Lejlighed, Bredstrup røbede, for mig i hvert Fald, at han i sin Tid havde sat sin Stilling ind paa Stridssagens eneste antagelige Løsning.

Eduard Nielsen.

Eleverne over Forholdene derude, og uden Tvivl har det øjeblikkelig godkendt Forstanderens Syn paa Sagens bedste Løsning, thi med overraskende Hurtighed i en ministeriel Sags Forløb blev alle Bestemmelser truffet saa at sige omgaaende, saa Forstanderen allerede inden Sommerferien kunde meddele Borgens samlede Besætning, at Kaserne- og Internatssystemet paa Jonstrup vilde være ophævet fra næste Skoleaars Begyndelse.

Der stod vi, glade og betagne af Forstanderens gode Vilje og Handlekraft i en for os og Seminariet lige prekær Situation.

Økonomen fik samtidig sin Opsigelse som statsansat Embedsmand, saa vidt jeg husker med et Par Aars Frist inden endelig Fraflytning og altsaa med Tilladelse til foreløbig at blive paa Jonstrup med Privatlejlighed, Køkken og Spisesal til fri Raadighed, saa han indtil videre kunde fortsætte sin Næringsvej i privat Kontrakt med de Elever, som vilde blive hos ham under de hidtil gældende Prisvilkaar. Saa at sige hele Styrken blev hos ham, thi hvor skulde vi ellers tage hen i den fuldstændig pensionatsløse Omegn.

Kun nogle enkelte flyttede, idet det lykkedes dem at tinge sig i Kost og Logi et Sted lige ved Seminariet. Fire af Klassens Medlemmer forlod dog Jonstrup og drog til Vordingborg — Frederiksberg Seminarium kunde jo ikke tage saa lille en Flok, da det endnu ikke var naaet frem til en Tredieklasse. Hvis nogen altsaa er Helte i hele denne Historie, saa er det disse fire.

Det sidste Aar paa Seminariet formede sig nærmest paradisk. Alle mørke Stemninger fra Oprørstiden var som blæst bort hos begge Parter. Forstanderen lod os intet bebrejdende Ord høre, men omfattede i sin Udløsning fra en svær Byrdes Kvaler hele Flokken med sit varme Hjertes Omhu. Et en Overgang tilsyneladende vanartet Barn sad atter trygt og badede sig i hans Naades Lys.

Inden jeg lukker for Kukkassen, vil jeg lade et enkelt isoleret Billede fra en senere Tid staa stille en Stund for gamle Jonstrupperes Øjne. Det viser Forstander Bredstrup siddende ensom og betynget i et trist Hotelværelse i Odense i Tiden efter hans private Sorgers mørkeste Dage. Han havde holdt Fore-

Dimittenderne 1901.

Staaende fra venstre: Ernst Gehl, Einar Asmussen, R. Jensen, C. C. Binger,
J. Strange, Oluf Madsen, Karl Skov, M. J. Pedersen, Chr. Ribers.

Siddende fra venstre: C. R. Koefoed, Eduard Nielsen, J. Fraas, P. B. Christensen,
Crilles Hendriksen, C. Mörch.

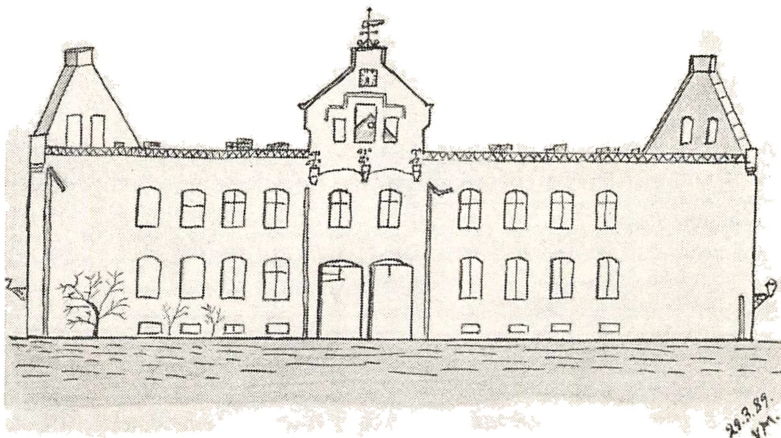
har været indflettet i Dokumentet, men maaske ligger dette endnu opbevaret i Forstanderarkivet.

Hvilke Følelser der har rørt sig i Forstanderens Sind, kan jeg selvsagt heller ikke udtale mig om, men hans Retsindighed maa imidlertid have sat sine stærke forsonende Elementer med ind i Spillet, thi nogle Dage efter kaldte han os sammen, talte alvorligt, men behersket, til os og meddelte, at hele Sagen vilde blive forelagt Ministeriet. »Lunddahl og jeg tager nu ind og taler med Departementschefen. Forhold Dem roligt, til vi ser, hvad der kommer ud af det.«

Saa drog Bredstrup til København, efter eget senere Udsagn fast besluttet paa at overbevise Ministeriet om Nødvendigheden af et Fysiognomiskifte paa Jonstrup; enten maatte det gamle falde, eller han selv maatte falde. Ministeriet kan heller næppe have været ukendt med den udbredte Misfornøjelse mellem

vi tilbød at redde Klaveret. Mens Luerne knitrede over vore Hoveder, fik vi Instrumentet trukket frem; men saa sagde C. M., at vi maatte hellere lade det staa, det var assureret; vi kunde sikkert heller ikke have magtet det ned ad den temmelig smalle og snoede Trappe. Nede fra Pladsen hørte vi, hvordan Strengene sprang af Varmen. Det reddede Bohave blev anbragt paa mange forskellige Steder; da der ingen Ledelse var, anbragte enhver, hvad han havde reddet, hvor han selv syntes, i Anlægget, i Børneskolen og andre Lokaler i Hovedbygningen. Alt var en frygtelig Forvirring. C. Mortensen fik efterhaanden sine Sager op hos Forstanderen, medens han selv fik anvist Lægens Konsultationsstue til Kontor; senere flyttede han med Familie hen i det lille Hus bag Aaen. Lunddahl, som endnu var Ungkarl (han blev gift en Maaned efter), fik samlet sit Bohave paa Sygestuen; selv fandt han sig et Kvarter paa en Gaard i Lille Værløse.

Da Ilden var opdaget, blev naturligvis Seminariets Sprøjte straks hentet frem, men skandaløst nok viste den sig at være ganske ubrugelig, saa man ikke engang gjorde sig den Ulejlighed at skrue Slangen paa; den sædvanlige aarlige »Sprøjteprøve« har altsaa netop nu været forsømt. Snart ankom dog Omegnens Sprøjter: Bringe-Jonstrup, Ballerup, Kirke Værløse, Lille Værløse, Pederstrup og Stralsund, hvilke to sidste dog slet ikke kom i Brug. De andre Sprøjter viste sig imidlertid ret magtesløse overfor den kraftige Ild; pludselig gik Ballerupslangen midt over, saa Vandet fusede ud; den blev dog snart repareret. Smeden fra Knardrup stod paa en Stige i første Sals Højde og dirigerede en Brandslange, da en brændende Bjælke faldt ned og tog Manden med. Han blev baaret ind i Skolestuen og bragt til Leje der; man frygtede det værste, men da Læge Møller fra Ballerup var bleven hentet og undersøgte ham, viste det sig, at Ulykken var mindre end frygtet (men han fik dog Men af det i mange Aar). Da Ulykken var sket, blev der straks sat en Indsamling i Gang blandt Mængden paa Pladsen. Hen paa Eftermiddagen styrtede det store Loft over Gymnastiksalen ned med et vældigt Brag, efterfulgt af en mægtig Røgsky og et højlydt Raab fra Mængden, der fik travlt med at holde paa de opskræmte Heste for de mange

Vandvogne. Jeg sendte en vemodig Tanke til den nu ødelagte Balsal, hvor vi elleve Dage forud havde nydt Ungdommens Glæde ved det aarlige Martsbal. Det blev nu Regnvejr, og paa Gymnastikpladsen saavel som rundt om Seminariet blev nu et Pløre saa dybt, at selv Hestene havde Besvær med at trække Benene op. Trods alt fortsatte Ilden sin ødelæggende Gang, og hen mod Aften, da Regnen tog til, forlod de fleste fremmede Brandstedet; der var intet mere at redde og intet at gøre. Resten af Mandskabet samledes i Spisesalen, hvor man tilbragte Natten med at snakke, synge og danse! Kl. 10½ gik en Kammerat og jeg til Maaløv Station med et Telegram fra Forstanderen saalydende: »Jonstrup kgl. Seminarium 24. Marts 1889. Sprøjte udbedes. Branden kan ikke beherskes. Tidemand, Forstander. — Til Københavns Brandvæsen«. Paa Stationen nægtede man imidlertid pure at afsende noget Telegram paa den Tid af Døgnet. Om Natten blussede Ilden op paa ny, og Kl. 1½ anmodede Forstanderen Økonom Castberg om at køre til København efter Hjælp. Det skete, og Kl. 6 Mandag Morgen ankom en Sprøjte med behørigt Mandskab. De lagde en Brandslange ned til Aaen og pumpede der fra Vand, saa de hurtigt fik Ilden slukket, hvorefter de spiste Frokost og tog hjem; og de har sikkert smilet lidt af de mange Landsbysprøjters Udue-

lighed. Tilbage stod nu kun Ydermurene, Lunddahls Soveværelse og et Par Rum i Kælderen.

Bygningen blev genopført samme Sommer med den Forandring, at Trappeopgangene i Gavlene nu var i smaa tilbyggede Taarne, og Gulvet i Gymnastiksalen var sænket en Del.

En af mine Klassekammerater, Hækkerup, Præstø, paadrog sig under Branden en alvorlig Forkølelse, der hurtig gik over til Lungebetændelse. Med en Temperatur paa over 41 blev han i Forstanderens lukkede Vogn kørt til Amtssygehuset i København, hvor han døde 3 Dage efter. 30 af Eleverne rejste ind og fulgte Kisten fra Sygehuset til Jernbanen. Vi sang et Par 3-stm. Sange, og Østergaard bragte en Afskedshilsen.

ARNE MØLLER, SOM JEG KENDTE HAM

Arne Møller var Forstander paa Jonstrup Statsseminarium fra 1929 til 1937. Han døde den 5. Februar 1947 i Odense og blev jordfæstet paa Gammel Haderslev Kirkegaard den 10. Februar 1947.

En Novemberdag i 1929 sad jeg for første Gang over for Arne Møller, lidet anende, at det var Begyndelsen til et mangeaarigt Kendskab til ham, et Kendskab, som endog strakte sig ud over hans Forstandertid paa Jonstrup, idet jeg med ham som Formand sad som Medlem af Styrelsen af et af hans Hjertebørn, Dansk-Islandsk Samfund. Og naar nu Jonstrupsamfundets Redaktør af Aarbogen har anmodet mig om at ridse en Minderune om ham, vil jeg da søge at tegne et Billede af ham, saadan som jeg har opfattet ham.

Ved hans Tiltræden som Forstander paa Jonstrup skrev Seminarieforstander P. J. M. Vinther, Silkeborg, i Jonstrupsamfundets Aarbog, 7. Bind, en Præsentationsartikel, hvoraf jeg vil tage nogle Linier, som karakteriserer Arne Møller ganske godt: »Altid præcis paa Pletten« — »Arne Møller bærer Præg af gammel Kultur- og Slægtsarv, gennemlyst af skarp Intelligens, hurtig Opfattelsesevne og klar Tanke, et spillende Vid og en udpræget musikalsk Evne.« — »Evne til hurtigt at gribe en Situation, se det komiske i alt uægte Væsen og at give sin Tanke et klart Udtryk, undertiden med en Tilsætning af Sarkasme.« — »Har hans Vid og Salt maaske undertiden kunnet gøre en eller anden lidt ængstelig og halvfred, . . . saa har hans gode Sind og rige Menneskelighed altid kunnet virke til, at man snart lærte baade at kende ham og at holde af ham som en Personlighed med et frisk Væld af Godhed.« —

Var dette hans »Fortid«, kan man ikke helt skrive under paa hans egne Ord fra den første Tale, han holdt paa Jonstrup, hvori han bl. a. sagde, at han »brændte sine Skibe«. Thi »Fortid« og »Nutid« blev — i hvert Fald hvad hans personlige Egenskaber angaar — eet.

Det var ingenlunde let for nogen at komme til at staa ved Roret efter en Mand som Stig Bredstrup, og Sejladsen blev heller ikke udelukkende til en Lysttur. Der var Storme om den gamle Skude i de Dage, og Jonstrup var endda dømt til Undergang, men da Dommen omsider blev omstødt, faldt det i Arne Møllers Lod at gennemføre den store Ombygning, som skulde skabe Rammerne om den Fornyelse af Seminariet, som Tiden og Udviklingen krævede. En af de mange Vanskeligheder, denne Ombygning medførte, var Nedlæggelsen af fire Lærerboliger paa Seminariet, men Indretningen af de forhaandenværende Bygninger gjorde det nødvendigt for at skaffe Plads til den udvidede Undervisning med dens Laboratorier m. m. m. — Afslutningen af Ombygningen glædede ham, ikke blot fordi Jonstrup »blev lagt aabent ud mod Omverdenen« ved Nedrivningen af de gamle Stald- og Ladebygninger, men ogsaa fordi det laa i hans Natur, at »der skulde ske noget«. Og dog, hvordan de ydre Forhold end ændredes, var der en indre Linie, han fulgte uden Vaklen, og det var denne:

Lær mig, Nattens Stjerne,
at lyde fast og gerne;
ej at vige fra den Vej,
Himlens Gud tilmaalte mig.

I hans Taler ved et Skoleaars Begyndelse, ved Dimissionerne, ved Morgensangen i Musiksalen, ved Aftensangen i Hjemmet og i hans Religionstimer var det det, der skinnede igennem og viste, hvor han havde Rod, saa at han kunde »hvile sig ved Fadervor at bede«.

Dette, at »der skulde ske noget«, gav sig ogsaa Udslag paa en helt anden Maade, nemlig i de mange Rejser, der blev foretaget i Arne Møllers Tid. Da indledtes de efterhaanden traditionelle Rejser til Bornholm og Lejrskoleturene, og der var hyppige mindre Rejser, saasom til Roskilde, Hillerød, Kullen og Lund, men derudover straalere »Storturene« med særlig Glans: En Jyllandstur i 1933, en Sønderjyllandstur i 1931, en Færøtur i 1934 og en Islandstur i 1932. Disse Ture bragte Deltagerne i et helt nyt Forhold til Forstanderen, og jeg ved, at der er mange, der lever i taknemmelig Erindring herom. Inden Turene viste han en enestaaende Evne til at skabe et saa fordelagtigt økonomisk Grundlag, at det selv for en Seminarieelev uden en velspækket Tegnebog var muligt at komme med. Paa selve Turen var han ikke mere Forstanderen. Da var han Rejsekammeraten, som paa lige Fod delte Glæder og Besværligheder med de øvrige Deltagere. — Foruden de nye Indtryk udefra, som Rejserne gav, medførte de et vist Tillidsforhold mellem ham og Eleverne, som i de fleste Tilfælde var varigt. Han stræbte i det hele taget efter at komme Eleverne lidt nærmere ind paa Livet, ogsaa uden for Timerne, og aabnede derfor sit Hjem til hyppige Elevaftener med Oplæsning af klassiske Mesterværker, Sang og Diskussioner. Den materielle Side af Sagen tog Fru Møller sig af i Form af Kaffe-bord. — Mere »officielt« skete der i Forholdet mellem Lærere og Elever noget nyt paa Jonstrup, idet Elevraadet med dets forskellige Opgaver og Beføjelser blev oprettet, og det passede sikkert godt med hans Ønsker om Præcision, idet det hidtil

havde været meget tilfældige Udvalg og Komitéer, der stod for forskellige Arrangementer. —

Der var »tre Hjørnesteene«, som altid vil staa for én, naar man mindes Arne Møller: Sønderjylland, Island og Grundtvig. — Han vakte i os Interessen for vor Forpost mod Syd, og den blev yderligere forstærket ved Indkaldelse af Talere fra Grænselandet og — vel Kulminationen — ved den før nævnte Rejse til Sønderjylland. Senere arrangerede han, uden selv at være Deltager, en Rejse med Skolebesøg Syd for Grænsen. — Det var sikkert ogsaa hans egen Interesse for Grænsespørgsmaalet, der fik ham til at bryde op fra Jonstrup i 1937 og drage til Haderslev.

Hans Interesse for Island og det øvrige Norden skyldtes hans islandske Afstamning, og den gav sig bl. a. Udslag i hans Doktordisputats om den islandske Salmedigter Hallgrímur Pjetúrsson's Passionssalmer. — De, der var med paa Islands-turen, fik saaet et Frø af Interesse for og Kærlighed til Saga-øen, og det er vokset og lever videre. Arne Møllers Arbejde for gensidig Forstaaelse og kulturel Forbindelse mellem Danmark og Island blev fra islandske Side paaskønnet ved, at han, der i Forvejen var Ridder af Islands Falk, kort før sin Død blev udnævnt til Æresdoktor ved det theologiske Fakultet ved Islands Universitet. Han oplevede ikke at udføre en Plan om at holde Gæsteforelæsninger i Reykjavik.

Uden nærmere at komme ind paa Arne Møllers Forhold til Grundtvig maa det være tilstrækkeligt at fastslaa, at hans folkelige, nationale, pædagogiske og kristelige Indstilling var saa stærkt præget af Grundtvig, at det ikke kunde undgaa at gøre Indtryk paa hans Elever. —

Man har undertiden en Fornemmelse af, at Arne Møllers Periode paa Jonstrup er blevet betragtet som en Slags »Mellemtilstand«, og det kan maaske skyldes, at det var en Omvæltningstid, eller rettere sagt en Udviklingstid, men vi, der stammer fra den Tid, har alligevel Følelsen af at høre til et kontinuerligt Jonstrup, lige saa rodfæstede som alle tidligere og senere Jonstrupperne. — For Jonstrups Særpræg kan ikke ændres ret meget. Men det er forstaaeligt, at Forstandere, der

har været her i meget lange Perioder, har kunnet præge Seminariet paa en anden Maade end andre, der kun i et kortere Aaremaal har haft deres Virke her. — Ved ethvert Lederskifte sker der Ændringer, og saadanne kan undertiden synes at gaa paa tværs af det tilvante, men man maa bøje sig for Udviklingen og Fremskridtet og ikke lade Livet staa stille. Ingen vil vist ønske Forholdene tilbage, som de var for en Menneskealder siden. — Det kunde jo ogsaa tænkes, at en Forstander blev præget af sit Seminarium! Man finder en Anelse deraf i Arne Møllers første Dimissionstale efter et Aars Virke: »Jeg tror, at der er særlig Værdi ved det Seminarieliv, der leves her paa de danske Seminariers Oxford, ved dette »collegiale« Liv altsaa, som det er værd at gøre noget for at bevare. Og jeg føler mig nu efter dette Prøveaar optaget i dette Fællesliv. Jeg har hørt Fællestonen klinge i Sangen, baade i Salmesangen og i Festsangen; i Arbejdstakten, det daglige Arbejdes muntre Fællesrytme; og i hele det ungdommelige Samvær med sin elskværdige Takt og Tone, denne jonstrupske Elskværdighed, som man godt kan tale om.«

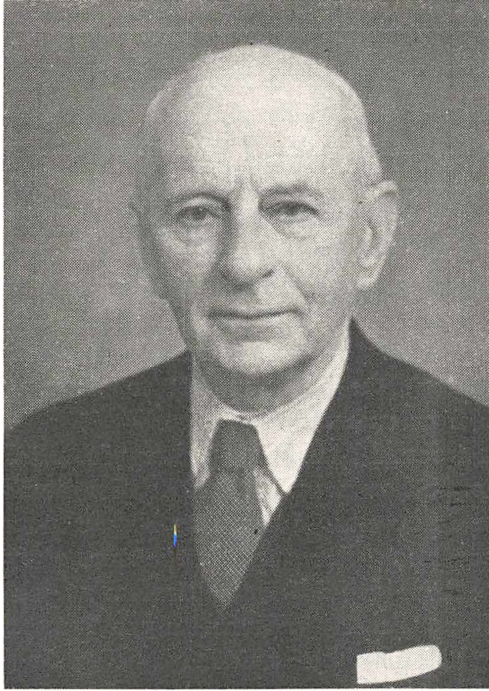
Som Maal for sit Virke havde han det dobbelte, som Grundtvig udtrykker i dette Vers:

Hvad Solskin er for det sorte Muld,
er sand Oplysning for Muldets Frænde,
langt mere værd end det røde Guld
det er sin Gud og sig selv at kende.

Og han føjede selv til: Ingen faar lært sin Gud og sig selv ret at kende, uden at han faar lært andre Mennesker ret at kende. — —

Nu er hans Tale forstummet. — Tilbage er Mindet om en Mand, der havde prøvet meget og oplevet meget, og som efter sin Natur ikke kunde undgaa at sætte Spor, hvor han kom.

H. Wolffsen
1933.

GEORG CHRISTENSEN

Forstander for Jonstrup Statsseminarium 1937 - 1947.

DIMMISSIONEN PAA JONSTRUP,

den 29. Maj 1947

Dimissionsfesten 1947 fik et særlig festligt og højtideligt Forløb, idet Seminariets afholdte og beundrede Forstander gennem 10 Aar tog Afsked med sine Medarbejdere og Elever, der benyttede Lejligheden til at takke og hylde ham for hans Indsats. Det blev en af de rigtig store Dage i Jonstrups Historie, paa een Gang alvorlig og smuk med Tale og Sang og Bægerklang til den sene Aften. Ved Dimissionen om Eftermiddagen tog Georg Christensen efter sin alvorlige, indtrængende Dimissionstale Afsked med Seminariet i hjertelige Ord, der ikke mindst gjaldt Kælebarnet, Børnehaven, og Hjertebarnet, Øvelsesskolen. Efter en Tale af en af Dimittenderne bragte Departe-

mentschef Barfod ham Ministeriets Tak for hans Indsigt og Ildhu, hvorefter Seminarielærerne Chr. Hauch og Johs. Reiff takkede paa Medarbejdernes Vegne. Efter at have omtalt de vanskelige Forhold under Besættelsen udtalte Hr. Hauch:

»Naar jeg nu paa denne Baggrund kan sige, at Georg Christensens Tiaar her blev en lykkelig Tid, saa hænger det sikkert sammen med noget, der bunder dybt i hans Natur. Ved hans 70 Aars Dag sagde en af hans Venner: »Hvor Georg Christensen virker, faar Livets skabende Kræfter Lov og Lyst til at udfolde sig.« Altsaa ikke blot Lov, det er allerede meget, men ogsaa Lyst, det er endnu mere.

Sandheden i denne Karakteristik har vi i høj Grad følt her paa Jonstrup. Vi havde en Forstander, der havde den lykkelige Evne baade over for Lærere og Elever, naar vi kom til ham med vore store eller smaa Problemer, at lytte, som om det ogsaa for ham var af vital Interesse at faa netop disse Problemer klaret. De mange Samtaler paa Tomandshaand paa Forstanderens Kontor, der altid stod aabent, og hvor Georg Christensen næsten altid var at finde, har for Seminariets indre Liv i disse Aar haft den største Betydning.

Vi Lærere takker ham ogsaa for den udstrakte Frihed i vor Undervisning og for mangen Opmuntring for noget, han fandt Opmuntring værd. Vi var jo langt fra enige. Vi talte i forskellige Tungemaal, men Sproget var dog aldrig mere forskelligt, end vi forstod hinanden i det væsentlige for Seminariets og dets Elevers Trivsel.

Paa denne Baggrund takker vi Forstander Georg Christensen for hans Virke paa Jonstrup Seminarium og ønsker ham »Lykke og gode Raad« med den Morgensalme, han saa tit har bedt os synge, i den Virksomhed i den danske Skoles Tjeneste, han nu tager op, da Aldersgrænsen har sat Punktum for hans Virke iblandt os.«

Ved den paafølgende Middag i Gymnastiksalen trængtes Elever, Lærere og Gæster om at hylde ham i Tale og Sang som Seminarieleder, pædagogisk Reformator og Dansklærer. For Jonstrupsamfundet talte Formanden, Skoleinspektør Ernst Gehl, der særlig takkede ham for hans Holdning under Besættelsen og Seminariets Beslaglæggelse. Under Middagen fik man et

levende Indtryk af det hjertelige Forhold mellem Georg Christensen og hans Elever, saaledes var de alle »Dus« med ham. En saadan Hyldest fra Elevernes Side er næppe blevet nogen anden Jonstrupforstander til Del. — Georg Christensen, der under hele Festen udstraaede Vitalitet og funklende Vid, fortsætter sin pædagogiske Virksomhed i København som Leder af Kursus for Smaabørnslærerinder.

Pladsmangel hindrer, at Jonstrupbogen kan bringe alle de Taler, Digte og Sange, der fortjener det; her skal bringes:

*Seminarieforstander Georg Christensens sidste Dimissionstale
paa Jonstrup 29. 5. 47.*

Naar jeg tænker tilbage paa dette Skoleaar, er der 3 Episoder, der lyser med særlig Glans: Det nordiske Seminariststævne med 20 svenske, 70 norske og 70 danske Deltagere, vi havde i August — det ikke mindre vellykkede Stævne, Kursus for Smaabørnspædagoger holdt herude i Oktoberferien — og endelig de 27 Seminarieelever fra Hamar, som vi havde den største Glæde af at have som Gæster og som Elever i 14 Dage, mens vores 3die Klasse i ikke mindre Grad nød Gæstfrihed og Venlighed i Hamar.

Tænker jeg paa de 4 Aar, som I, der nu skal dimitteres, har gaaet her, er det jo andre Minder, der dukker op. I var med, da vi blev jaget ud. I har gjort de sorte Exilets Aar med i Ballerup, da »ingen gad Harpen stemme«. Og da vi var ved at komme nogenlunde i Orden igen herhjemme, maatte vi paa Grund af Brændselsmangel i 6 Uger holde Kuldeferie — en Maaned før Eksamen. I har virkelig oplevet det, som ikke falder i alle Seminaristers Lod, at længes efter jeres Seminarium.

Det har ikke forhindret Kritik af Forholdene, naar I var her. Men en positiv Kritik har Saltets Kraft. Den surmulende Kritik i Krogene giver jeg ikke saa meget for.

I har haft store Vanskeligheder og meget daarlige Arbejdsforhold, men det er sagt saa ofte, at det kunde lyde, som der var noget, der skulde undskyldes, et Nederlag, der skulde

skjules. Og det kan I ikke staa jer ved. Vanskeligheder kan jo nemlig ogsaa have deres Værdi. De kan holde vaagen og gøre dygtig.

Mon I husker Stjernernes Ord til Hauch, da de efter et Aars Forløb igen staa paa samme Sted og spørger ham, hvad han har virket siden sidst:

Vi agter ej din Kummer, vi agter ej din Ve.
Hvad Frugt din Sorg har baaret, derpaa vi ene se.

Men til at bære Sorgens Frugter kræves noget andet og noget mere end bare Dygtighed.

Der er nogen smukke Ord i Romerbrevet, som saa tidt har været i min Tanke: »Alle Ting tjene dem til Gode, som elske Gud.«

Maaske jeg ikke tænker helt det samme derved som Paulus. Men Ordene har altid syntes mig at rumme saa dyb en menneskelig Erfaring. Enhver, der har Ærbødighed for dunkle Magter i Livet, enhver, som elsker noget højere end sig selv, saa han ikke kan lade være at give sit Liv hen i dets Tjeneste, han vil erfare, at Modgang og Sorger og Nederlag ikke mindre end Medbør og Glæde og Sejre bygger op paa hans Personlighed og giver den Fylde og Varme, Overskue og Modenhed.

At blive moden, det er Sagen. Det er bittert en Dag at staa med ubrugte, spildte Evner. Men det er en Lykke at faa udnyttet alle sine medfødte Muligheder og faa dem sat ind i Kamp med de Opgaver, smaa eller store, som Livet stiller, — at faa Erfaring og Selverkendelse. Det er en langsom, indefra bestemt Proces, som I ikke kan have fuldbyrdet, og som vel først burde ende med Livet. Altfor mange gaar tidligt i Staa og sætter kun visne Skud, i Stedet for at bære »finest Frugt ved Vintertide«, som vi synger i Morgensangen.

Jeg vil ønske jer, at Driften til at modnes, som er alt levendes inderste Lov, altid maa virke i jer. At I maa faa Lykke til at »gøre Gavn, mens Dagen gaar, bruge jeres Kræfter«, saa jeres Liv kan bære Frugter i jer selv og i jeres Arbejde.

I har klaget i jeres lille Blad over, at der bliver gjort for lidt for det personlighedsudviklende paa Seminariet. Det er vist ikke specielt møntet paa Jonstrup. Alligevel — da jeg i 45 Aars

Lærergerning altid har styret mod det menneskeligt udviklende i Undervisningen, føler jeg det som en ganske haard Anklage. Derfor kan den godt være retfærdig.

Den vækkende, om man vil, højskoleagtige Side har jeg altid ønsket mere af paa Seminariet ved Siden af mere selvstændigt Arbejde efter videnskabelige Principper. Men: det *er* jo en Eksamensanstalt, der giver Privilegier. Saa maa der ogsaa kræves Garanti for visse Kundskaber.

Dernæst maa det ikke glemmes, at i selve Arbejdet, i den trofaste Pligtopfyldelse, i Overvindelsen af »Kødets Kvalme og Blodets dorske Saft«, som Kingo udtrykker det, ligger der noget stærkt personlighedsudviklende. Det er jo nemlig ikke et Fag, man kan sætte sig hen og vente paa, at Lærerne skal tage sig af. Det er i højeste Grad en personlig Sag, en Viljessag. Det er en Fortsættelse af den indefra bestemte straalende Udvikling, Børn gennemløber de første 7 Aar af deres Levetid, og som Skolen saa sørgelig ofte stopper. Jeg vil indrømme, at Lektielæsning er vitaminfattig Kost for en hungrende Sjæl. Men det er dog vist ikke Lektierne, der har taget al jeres Tid. Vi Lærere skulde gerne have givet jer noget mere, noget der satte Tanker i Gang, vakte et Spørgsmaal, gav en Impuls. Det kan Bøger, Kunst, Kammerater, ja selv Aviser ogsaa gøre. Men Bearbejdelsen maa I selv præstere, efter den Hunger og det Bid, der er i jer. Det modtagelige Sind, det lyttende og spørgende Sind er en af de væsentligste Forudsætninger. Men det er i Tilegnelsesprocessen, de personlige Udviklingsmuligheder ligger.

Jeg har altid syntes, at Lærerstanden burde høre til Landets Elite. Først og fremmest, hvad Karakter og sjælelig Sundhed angaar, men ogsaa ved en aldrig standset Dannelsesstrang, et Behov for at orientere sig i sin Tids Kulturværdier. Jeg har sagt jer, at jeg savnede noget af det hos jer, saa vel som hos andre Hold. Men naar jeg har talt med jer paa Tomandshaand eller i en lille Kreds, har jeg erkendt, at det ikke var ganske retfærdigt, og at de to Aar i Ballerup, hvor jeg havde saa lidt Forbindelse med jer, har hæmmet min Forstaaelse. Lærere glemmer jo saa ofte, at deres Elever har en Fortid, og en afgørende Fortid, før Seminariet, og at de har en Verden uden-

for Skolestuen, og navnlig, at de har en Verden indeni sig, hvor Mørket ofte endnu svæver over Vandene i Form af personlige Problemer. I har værget denne Verden med en lukket, stædig Selvstændighed, eller vi har ikke forstaaet at finde ind til den. Den passive Modstands Politik er gaaet jer i Blodet, skønt saa mange af jer var med i den aktive Modstand.

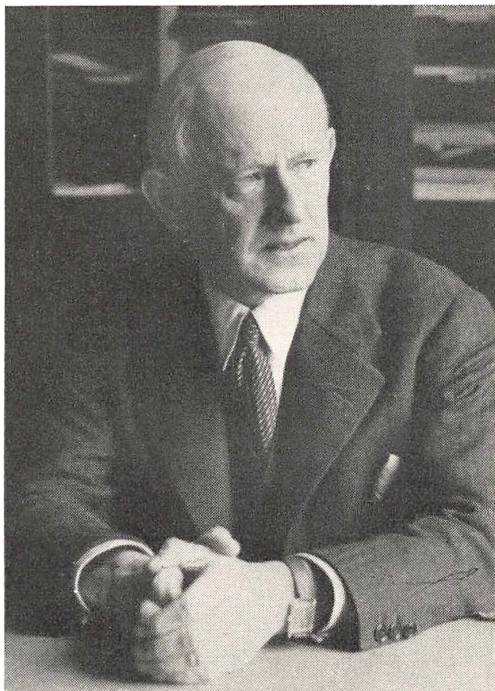
Maaske det er umuligt for den ældre Generation helt at forstaa dem, der har levet hele deres Ungdom under Krigsforhold. I har aldrig rigtig kendt et frit Danmarks Livskaar, ikke rigtig vidst, hvad det var, vi var ved at miste. Og I har derfor haft svært ved at finde, hvad det var, vi havde vundet, svært ved at finde en ledende Stjerne i den mørkt overskyggede Verden, som Befrielsen foreløbig har vist sig at være.

Det er forstaaeligt, men alligevel! Glem dog aldrig, hvor nær vi var ved Afgrundens Rand, ikke blot vort eget lille Land, men hele vor europæiske Kultur. Hvad vi saa har tilbage at komme igennem, saa blev dog de Værdier reddet, som ene gør Livet menneskeværdigt, om ikke selve Friheden, saa dog Frihedens Idé. Og i dens Tjeneste vil der altid være Opgaver at tage op for unge Sind. Husk ogsaa, og det er Ridderslaget, I skal have: Enhver Genrejsning maa begynde der, hvor Grundstenen lægges, og det er i Skolen.

Jeg vil ønske jer, at I maa finde jer en Plads i dette Arbejde, — at I maa føle, at ogsaa det trofaste, jævne, daglige Arbejde er Del af en større Helhed og faar Perspektiv deraf. Jeg vil ønske, at I maa omfatte den med den Kærlighed, som kalder alle ens Evner frem og dermed ogsaa udvikler Personligheden, giver den Holdning og Vækst.

Paa Seminariets Vegne ønsker jeg jer Lykke og gode Raad for jeres Fremtid.

Georg Christensen.

AAGE MORVILLE

født i København 1894, teologisk Kandidat 1918, 1918—23 Sekretær for Kristeligt Studentersement i Saxogade i København, 1923—44 Lærer ved Haderslev Statsseminarium, 1944—47 Forstander for Ranum Statsseminarium, August 1947 udnævnt til Forstander for Jonstrup. Har haft længere Studieophold i London i 1919 samt kortere Studierejser til flere Lande. Har udgivet: »Israels Historie«, »Det nye Testaments Skrifter«, »Samfundslære for Seminarier«, »Korstogene«. Har oversat R. W. Trine: »Han der forstod«.

Forstander AAGE MORVILLES INDSÆTTELSE

Den 20. August 1947 Kl. 10 samledes i Festsalen en stor Forsamling i Anledning af Indsættelsen af Jonstrups nye Forstander cand. theol. Aage Morville.

Paa Undervisningsministerens Vegne var Kirkeministeren kommet til Stede for at holde Indsættelsestalen. Biskop Fuglsang Damgaard med Frue og Fru Kontorchef Torkild Hansen,

Amtsskolekonsulent Ebbe Stephansen og forskellige andre saas blandt de indbudte.

Efter at Seminarielærer Boesen havde præluderet smukt paa Orglet, og man havde sunget »Den signede Dag«, talte Kirkeministeren: Denne Dag er bl. a. en Mærkedag og en Højtidsdag, fordi der til den lange Række af højtagede og veltjente Mænd, der har ledet dette Seminarium, er føjet et nyt Navn. Forstanderstillingen ved Jonstrup Seminarium er et anset Embede, der ogsaa i sig rummer Administration, og selvfølgelig er der altid bag Papirerne i Administrationen Mennesker; men der er den Forskel paa et Embede som dette og en egentlig Administrationsstilling, at her er et Omraade, hvor man i særlig Grad har med Mennesker at gøre paa et betydningsfuldt Afsnit af deres Liv, og disse Mennesker skal igen tage sig af Mennesker. Det er derfor en Nøglestilling i dansk Opdragelse, hvor det nu mere end nogensinde passer, at det er Mennesket, det gælder.

Ministeren mindede om, at der ved Højtideligheden ved Helligaandskirken for den ukendte Koncentrationsfange var fremsagt et Vers, der sluttede saaledes: »Menneske, ukendte Ven, giv os Mennesket igen.« Det er et Nødraab fra vor Tid og for vor Tid, at der ud af en Periode, der har været umenneskelig, ikke kommer ny Umenneskelighed. Kundskabsmeddelelse kan staa baade i Menneskelighedens og Umenneskelighedens Tjeneste.

Naar De i Dag, Forstander Morville, tiltræder Deres nye Embede, vil jeg ønske Dem Lykke til, at De i Samarbejde med Seminariets Lærere, i de Aar, der bliver Dem beskaaret her paa dette smukke Sted, maa uddanne et Slægtled af Lærere, ikke blot fagligt, men ogsaa menneskeligt, og maatte De faa Lykke og Velsignelse til at røgte Deres Gerning i mange Aar!«

Biskop Fuglsang Damgaard bragte den nye Forstander Kirkens Hilsen og fremhævede, at Kirken stod i stor Taknemmelighed til Skolen og dens Folk.

Seminarielærer Hauch begyndte sin Tale med at citere af Rudolf Bruhns Kantate:

»Der gaar gennem Jonstrup en Slægternes Gang,
de kommer, de er og forsvinder.
Der lyder deroppe fra Bakken en Sang
af evigt bortdragende Minder.«

og efter at have budt de nye Elever Velkommen udtalte han:

»Og saa vender vi os til Dem, Forstander Morville, og byder Dem, Deres Hustru og Datter Velkommen i den Slægternes Gang, der gaar gennem Jonstrup. De er jo ikke et ubeskrevet Blad i dansk Seminarielivs Historie. Vi kender Deres Virksomhed som Lærer i Haderslev og Forstander paa Ranum, og derfor har vi med Tryghed set Ledelsen af Samvirket her paa dette Sted lagt i Deres Hænder.

Vi glæder os over, at Seminariets øverste Myndigheder har ønsket at medvirke til at gøre Deres Indsættelse saa festlig som muligt. Det er i Aar 52 Aar, siden det sidst skete. Den 13. December 1895 indsatte Biskop Skat Rørdam den unge *Stig Bredstrup* i Embedet her. Den Dag blev for ham Indledningen til et 34aarigt rigt Virke paa dette Sted. Vi er endnu et Par Stykker her, der har Rødderne tilbage i Stig Bredstrups Jonstrup, og vi deltager af Hjertet i Velkomsten til Dem.

Stig Bredstrup fortalte, at da han ved Indsættelsen bød Biskoppen Velkommen til Jonstrup, fik han Svaret: »Gid De selv maa være velkommen«, og det andet Medlem af Seminariedirektionen, Provst Koch i Glostrup, føjede til: »Ja, det er unægtelig vigtigere.« Stig Bredstrup blev sandelig velkommen her. Utallige Vidnesbyrd fra hans gamle Elever fortæller herom.

Biskop Rørdam havde som Tekst for sin Indsættelsestale valgt Ordene fra Lucas I V. 66: »Hvad skal der mon blive af dette Barn?« Naar Bredstrup fortalte det, fik han sit mest uimodstaaelige skalkagtige Smil i Øjnene og sagde: »Jeg unge Mand var næppe den eneste, der maatte tænke, at denne Tekst havde dobbelt Bund.« Men i øvrigt var det da en smuk Tekst til en Tale for en Flok unge vordende Lærere. Maatte vi alle unge og gamle altid have det Sind i vor Gerning, at det er os naturligt at spørge med Ordene fra Johannes den Døbers Omskærelse: »Hvad skal der mon blive af dette Barn?«

Det er ikke første Gang, Jonstrup faar sin Forstander fra Ranum. For 80 Aar siden kom Forstander *Driebein* hertil deroppe fra. Hans Tid her blev kun kort set i Forhold til den Tidsalen, der bruges paa Jonstrup, men vi har de stærkeste Vidnesbyrd om hans Betydning for mange gamle Elever i det Tiaar, han virkede her, og især fra en af hans første og en af hans sidste, to saa betydelige og særprægede Mænd i dansk Skole- og Kirkeliv som Frimenighedspræst *Morten Larsen* og Professor *N. A. Larsen*, Vidnesbyrd, der fik Bredstrup til at udbryde: »Der har aldrig virket saa betydelig Lærer paa Jonstrup som Driebein.« Vi ved altsaa, der kan komme noget godt fra Ranum!

Det har nu ikke altid været lige let at komme til Jonstrup som Forstander. Da Bredstrup efter sin Udnævnelse rejste rundt paa Landets Seminarier, traf han i Silkeborg en tidligere Jonstruplærer, der trøstede ham med at sige: »Ja, Jonstrup kan jo blive godt nok, naar samtlige Lærere og Elever bliver evakuerede!« Den Erfaring haaber vi ikke, De maa gøre her! Langt hellere vil vi ønske for Dem, at De maa gøre samme Erfaring som gamle Professor *Jensen*, den Mand, der henlevede det meste af sit Liv her, først som Elev, saa som Lærer og sidst i mange Aar som Forstander, og hvis Mindesmærke De ser hernede paa Pladsen. Han kunde ved Slutningen af sit Virke her sige: »I Kærlighed til Jonstrup viger jeg ikke lettelig for nogen!«

Ja, saa kommer De da her til Jonstrup, der, som De nok selv vil forstaa fra Deres Samvirke i Haderslev med Forstander *Georg Christensen*, er opdraget i Frihed, og hvor baade Lærere og Elever har lært at vurdere denne Frihed til Livets Udfoldelse og alle gode Kræfters Udvikling. Vi haaber, at De maa erfare, at vi har kunnet taale det.

Kære Forstander Morville, saa byder det Jonstrup, der er, Dem da Velkommen til Fællesskab og Samarbejde med de Slægter, der er og kommer paa denne gamle, traditionsrige Lærerskole i taknemlig Ærbødighed mod de Slægter, der forsvandt!«

Til Slut talte den nye Forstander. Efter at have takket til forskellige Sider og mindedes sin Forgænger, Seminarieforstander

Georg Christensen, der saa smukt forenede dyb pædagogisk Indsigt med fin menneskelig Kultur, drog Forstander Morville en Sammenligning mellem Tiden efter forrige Verdenskrig med dens store Fornyerelser inden for Skolens Verden; man mente, man gennem Opdragelsen kunde skabe det nye Menneske, der skulde bære den nye Verden, man drømte om — og saa Tiden nu. I en særlig Grad saa Ungdommen dengang Fremtiden i Møde med Tillid og Forventning. Det var, som om Verden havde faaet en ny Start.

Alligevel kom den anden Verdenskrig med dens Udslettelse af Humanitetsidealet, som møjsommeligt var bygget op gennem Aarhundreder. Under Krigen troede man en Tid, at naar blot Nazismen og alt dens Væsen blev slaaet ned, vilde der begynde en ny Æra. Men nu sidder vi alligevel i Forvirring og Mismod. Dertil kommer Utrygheden. Mange føler med eller uden Grund, at vi lever i Skyggen af en ny Krig.

Ikke mindst gælder det Ungdommen. Det var Ungdommen, der bar Frihedskampen ogsaa herhjemme. Men nu ser det ud til, at der mangler en konstruktiv Ide, de unge kan flokkes om. Genopbygningens abstrakte og langfristede Planer lokker ikke de unge. Idealismen, som besjælede saa mange unge i Besættelsestiden, er blevet ledig.

Vi, som har vort Arbejde i Skolestuen, er ikke kaldede til at udkaste snilde Løsninger paa internationale og økonomiske Problemer. Men *vi* maa genoptage Tanken, som var saa stærkt fremme lige efter forrige Krig, at en lykkelig Fremtid skabes sikrest og bedst gennem Opdragelse. Men vi har set, at de irrationelle og destruktive Kræfter i Tilværelsen er stærkere, end vi troede. Vi indser nu Sandheden i det bibelske Ord, at ingen kan gaa ind i den stærkes Hus uden først at have bundet den stærke. Fra Undervisningsministeriets Side prøvede man i 1941 at skitsere Indholdet af et Opdragelsesideal for vor Tid. Det blev betonet, at Skolen foruden at være kundskabsmeddelende maa være opdragende og karakterdannende. Som Grundtanker, der burde betones i Skolens Arbejde, blev nævnt Ærbødighed for Menneskelivet, Kærlighed til Hjem og Folk, Respekt for andres Meninger og Følelser for Fællesskab mellem Folkene. Alt i alt blev der peget paa de etiske og kristelige Værdier,

som i Aarhundreder har udgjort Kærnen i dansk Aandsliv. Her er ikke Tale om Ensretning. Det staaer stadig fast, at Mennesket ikke lever af Brød alene. Paa et Seminarium er det af største Vigtighed, at man føler Tiden paa Pulsen. En Seminarie lærer maa være orienteret i sin Samtids Liv for at vide, hvor det er, han skal sætte ind. Derfor behøver ingen ung Seminarieelevs Idealisme at være ledig. Der er i Sandhed noget at gøre. Vi skal igen ud af det Dødvande, der præger Ungdom for Tiden. Vi skal genrejse Ærbødigheden for Menneskelivet, vi skal lære Børnene Respekt for andres Meninger — Tolerancens store Budskab — og vi skal arbejde for Fællesskabet mellem Folkene. Der er store positive Idealer at virke for. Nu synes det, som vi er paa Vej til Forstaaelse af et socialt Syn paa Skolens Arbejde, dette Ord taget i Betydning af alt, hvad der gavner og højner Menneskenes Fællesliv. Socialpædagogikken synes, hvor uklar Talen end er endnu, at blive en af Retningslinierne for Fremtidens Skole.

Med saadanne Tanker gaar jeg til min Gerning i Jonstrup og ønsker, at vi alle kan hjælpe hinanden til at finde den Vej, ad hvilken vi skal gaa for paa bedste Maade at tjene vort Folk. Midt i en Verden af Forvirring, Mismod og Utryghed vil vi arbejde i Tillid til det gamle Ord:

»Velsignes skal de Hænder svage,
som lagde Grund med bange Kaar.«

Efter Festen paa Musiksalen var der Frokost i Forstanderboligen, hvor Ministeriet var Vært.

JONSTRUPBOGEN I-XXV BIND

Siden 1923 er Aarbogen kommet regelmæssigt med eet Bind om Aaret med Undtagelse af 1932. Bind I—XIX redigeredes af R. C. Mortensen, idet Nr. XVI dog under hans Sygdom blev redigeret af Styrelsen. Bind XX og XXI redigeredes af Jørgen Hegelund og XXII—XXV af Viktor Pedersen. Alle Bindene er trykt i Krohns Bogtrykkeri, Kbhvn. R. C. Mortensens omfattende Samling af Jonstruppapirer blev ved hans Død overdraget til Statens pædagogiske Studiesamling, medens der først under den nuværende Redaktion er grundlagt et Jonstrupsamfundets Arkiv. Dette er allerede ret omfattende, især takket være en værdifuld Samling Jonstrup-Arkivalier, som er skænket af pens. Førstelærer Vald. Mortensen, tidligere Karlslunde, nu Taastrup. Jonstrupbogen, hvis Oplag nu er paa 500 Ekspl., er efterhaanden blevet stærkt efterspurgt, og flere Aargange er udsolgt (en stor Del gik til Grunde under Jonstrups Beslaglæggelse), saa det vilde være meget kærkomment, hvis gamle Jonstrupperne vilde skænke Samfundet deres Eksemplarer af Bogen. — En Del Biblioteker abonnerer paa Jonstrupbogen, og efter Ønske faar Universitetsbibliotekerne i Uppsala og Lund den tilsendt; til Gengæld modtager Redaktionen derfra henholdsvis »Tidskrift för Föreläsningsverksamheten« og »Folklig Kultur«.

Mange Jonstrupperne har udtalt, at de stærkt føler Savnet af et sammenfattende Register. Et saadant bringes her, idet det bemærkes, at det langtfra kan være udtømmende, da et meget stort Antal Artikler omtaler mange forskellige Forhold Jonstrup vedrørende. Forhaabentlig vil det trods Manglerne kunne være en Hjælp til Orientering. Hvor Forfatter ikke er nævnt, er Artiklen redaktionel. Forstanderne og Lærerne er sat i alfabetisk Orden, Eleverne efter Dimissionsaar.

Forstandere paa Jonstrup.

Stig Bredstrup. B I S. 8, B VII S. 46 (Sidste Dimission), B XI S. 19 (70 Aars Festen), B XVI S. 3 (Ved Stig Bredstrups Død), B XVIII S. 8 (Mindetavlen).

Georg Christensen. B XV S. 13 (Data og Tiltrædelsestale), B XXV S. 21 (Sidste Dimission).

V. A. V. Driebein. B XIV S. 33, B XV S. 35.

J. Jensen. B IV S. 3 (J. P. Jørgensen), B IV S. 55 (Betz).

Aage Morville. B XXV S. 27 (Lindberg).

Arne Møller. B VII S. 56 (P. J. M. Vinther), B VIII S. 24 (Aabningsmødet 1929), B VIII S. 32 (Dimissionstale 1930), B XXV S. 16 (Nekrolog, Wolffsen).

Jacob Saxtorph. B III S. 36 (J. P. Jørgensen).

Jens Ernst Wegener. B III S. 47 (J. P. Jørgensen).

Lærere paa Jonstrup.

B XV S. 21 (Lærere 1809-1937).

Laus Adolphsen. B XXIV S. 37.

Rudolph Benzon. B XV S. 22, B XIX S. 9 (Afskedsfest), B XXIV S. 37.

Ejnar Boesen. B XXI S. 28. B XXV S. 43. Inga Boesen. B XXI S. 30.

A. J. Hansen. B I S. 52 (Bredstrup).

Chr. Hauch. B XX S. 26 (25 Aars Jubilæum), B XXIV S. 37.

Axel Holkenov B XXII S. 43.

J. F. Johansen. B XII S. 27 (Hegelund), B XIII S. 17 (Afskedsfesten), B XXIII S. 27 (Nekrolog).

Otto Kalkar. B I S. 67, B V S. 108.

Olaf Kejser. B XX S. 18 (Selvbiografi), B XXIII S. 41, B XXIV S. 32.

Elisabeth Krog. B XXII S. 43.

Folmer Lauritzen. B XVI S. 11.

V. Laustsen. B XXII S. 43.

Otto Lindberg. B XXI S. 23.

EggertLunddahl. B XII S. 22. (I. B. Østergaard), B XIII S. 7 (80 Aars Festen), B XIV S. 24 (Jordeferden), B XXI S. 13, (Bitsch: Apoteose).

Hans Mortensen. B III S. 57 (Et Hundredaarsminde) B XXI S. 3.

J. J. Nielsen. B XXIII S. 15 (A. Lasthein).

Johs. Reiff. B XX S. 30.

Egede Schack. B XXII S. 45.

G. Schmidt Nielsen. B XXI S. 31.

Lily Schmidt Nielsen. B XXI S. 32.

K. Steensen. B XII S. 32 (Ribers), B XIII S. 14 (40 Aars Jubilæet), B XVIII S. 14 (75 Aars Dag), B XIX S. 5 (Jordeferden).

Herman Wolffsen. B XXI S. 26.

Elever fra Jonstrup.

1845 Alfr. Betz B IV S. 55 (Hans Rasmussen).

1845 Hans Mortensen B III S. 57.

1848 Hans Hansen B II S. 24 (Carl F. Petersen), B XVI S. 39.

1850 Hans Rasmussen. Karleby B V S. 3.

1854 Ernst Becker. B I S. 56 (Morten Hansen).

1854 R. Malling Hansen B VI S. 3 (Arild S. Ebbe).

1863 Zakarias Nielsen. B XXII S. 18 (O. Kejser).

1865 Kristian Kroman. B XXIII S. 22 (R. Benzon).

1865 Joakim Larsen. B VII S. 40 (Slægten), B XXIV S. 23 (Ejnar V. Carstensen).

1866 J. P. Jørgensen. B I S. 47.

1866 Carl Julius Løvstrøm. B X S. 64.

1869 F. Hansen. B VI S. 26.

1871 Hans Rasmussen, Sakskebøing. B XVII S. 31 (V. Danø).

1872 Vald. Fraas. B XI S. 45.

1873 P. Holme. B XI S. 38 (M. A. K. Petersen).

1879 N. A. Larsen. B XVIII S. 18, B XXIII S. 42, B XXIV S. 29.

- 1880 Vilh. Winding. B XXIII S. 42.
 1882 Arild Sørensen. B XXII S. 27
 (J. P. Søgaard).
 1883 M. J. Mathiasen. B XI S. 34, B XVI
 S. 24 (Hegelund).
 1884 C. C. Gormsen. B XIV S. 38.
 1884 R. C. Mortensen. B XX S. 3.
 1887 Julius Christensen. B IX S. 25
 (P. Andersen).
 1889 P. Andersen. B XX S. 38.
 1890 Valdemar Mortensen. B XXV
 S. 42.
 1893 Viggo Danø. B XXIII S. 30
 (Gunnar Jørgensen).
 1897 A. M. Hansen. B XXIII S. 41.
 1898 Sigurdur Jónsson. B X S. 60.
 Thorkild Gravlund B XVII S. 36
 (Eduard Nielsen).
 1901 Ernst Gehl. B XXIV S. 38 (Fami-
 lien Gehl).
 1902 Ravn-Jonsen. B XXIV S. 38.
 1910 Rudolf Bruhn. B III S. 5 (Hege-
 lung).
 1910 Jørgen Hegelund. B XXIV S. 38,
 B XXV S. 42.
 1913 August Lerche. B XX S. 33 (Edv.
 Hansen).
 1916 Georg Pedersen. B XXIII S. 42.
 1919 Victor Cornelins. B XXV S. 42.
 1926 Søren Birktoft. B XXVI S. 38.

Fruer paa Jonstrup.

- Fru Henriette Bredstrup. B VIII S. 38
 (A. Munch).
 » Brita Hauch. B XXI S. 20 (Ger-
 hard Kemp).
 » Margit Lindberg. B XXI S. 19
 (Edv. Runge).

Portnere.

- Anders Jensen. B XII S. 55, B XVIII
 S. 24.
 Arne Grundahl. B XVIII S. 24.

Seminariet og dets Omgivelser.

- Chr. Hauch: Det ældste Jonstrup B X
 S. 5.
 J. F. Johansen: Jonstrup og dets Om-
 egen 1810 B XVI S. 32.
 Vald. Mortensen: Jonstrup for 100 Aar
 siden B XXI S. 3.
 R. C. Mortensen: Det nye Jonstrup
 B XV S. 3.
 Kr. Kristiansen: Mindestenen B II S. 5.
 R. C. Mortensen: Afrodites Øje B II S. 19.
 Stig Bredstrup: Afrodites Øje B XVI
 S. 19.

Seminariets Historie.

- Georg Christensen: Seminariets Beslag-
 læggelse B XXIII S. 3.
 H. P. Hansen: Jonstrup for 50 Aar
 siden (90-erne) B XXII S. 5.
 J. F. Johansen: Træk af Jonstrups nye-
 ste og nyere Historie B XIII S. 34.
 J. P. Jørgensen: Det ældste Jonstrup
 B I S. 26.
 J. P. Jørgensen: Blaagaard Seminarium
 B II S. 36.
 J. P. Jørgensen: Jonstrup under Sax-
 torphs og Wegeners Styre B III S. 36.
 J. P. Jørgensen: Jonstrup under J. Jen-
 sens Styre B IV S. 3.
 R. C. Mortensen: Jonstrup 1809-1934
 B XII S. 3.
 R. C. Mortensen: Jonstrups 150 Aars
 Jubilæum B XVIII S. 7.
 R. C. Mortensen: Reformationsfesten
 B XIV S. 26.
 Vald. Mortensen: Jonstrup for 100 Aar
 siden B XXI S. 3.
 Vald. Mortensen: Branden paa Jon-
 strup B XXV S. 12.
 Eduard Nielsen: Revolutionen paa Jon-
 strup. I Sommeren 1900 B XXV S. 3.
 Viktor Pedersen: Kampen for Jonstrup
 B XXIII S. 12.
 Styrelsen: Bør Jonstrup Statssemina-
 rium nedlægges B XI S. 3.

Erindringer.

Ernst Becker: Af Barndoms og øvrige Livserindringer B I S. 58.

O. Kejser: Et Tilbageblik B XX S. 18.

Joakim Larsen: Livserindringer B VII S. 5, B VIII S. 5, B IX S. 5, B XVII S. 3.

N. A. Larsen: Jonstruperindringer B X S. 12.

Hans Rasmussen: Erindringer BV S. 4.

Livet paa Seminariet.

Viggo Bitsch: Jonstrup-Ordbog B XXI—B XXV.

Georg Christensens Tale, Aug. 1940 B XVIII S. 25.

Georg Christensens Tale: Den unge Jonstrupper 1942, B XX S. 11.

Margrethe Landt: Efteraarballen B XI S. 15.

R. C. Mortensen: Et Fragment af Disciplinens Historie B VIII S. 21.

Jonstrupbetegnelser B XI S. 32.

Jonstrupelever i Frihedskampen B XXIV S. 12.

Indvielsesfesten 1936 B XIV S. 17.

Sønderjyllandsturen 1931 B X S. 33.

Islandsturen 1932 B X S. 42.

»Vi og Verden« B XXIII S. 41.

Elevrepræsentanternes Aarsberetning B IX—B XXV (1930—1947).

Afgangseksamen B XVII—B XXV (1939—1947).

Seminiariets Lærere B XIX, B XX, B XXI, B XXV.

Legater.

Provst Odin Wolf Tidemands Legat B XI S. 58, B XVII S. 51.

Lærer Hans Hansens Legat B XI S. 58, B XVI S. 39, B XVII S. 51.

Løvstrøms Boglegat B XI S. 58, B X S. 64, B XVII S. 51.

Jonstrupsamfundet.

Foreningen Jonstrup B I S. 19.

Jonstrupsamfundets Love B II S. 60.

Sammenkomsten 1931 B IX S. 28.

Festen 1937 B XV S. 23.

Klubaften 1941 B XIX S. 25.

Aarsmødet 1942 B XX S. 9.

Jonstrupsamfundets rev. Love B XX S. 47.

Jonstrupbogen B XXII S. 3.

Aarsmødet 1944 B XXII S. 30.

Jonstrupsamfundet gennem 25 Aar B XXIII S. 32.

Jonstrupsamfundet 1921—1946 B XXIV S. 3.

Jonstrupsamfundets 25 Aars Stiftelsesfest B XXIV S. 5.

Medlemsliste B I S. 75, B VI S. 32, B XIV S. 51, B XXI S. 43.

Sange, Digte og Kompositioner.

B I Ejvind Kjær: En Hilsen til Stig Breddstrup S. 17.

Pst.: »For fire Vintre siden« S. 25.

B II »Broderskabssangen« fra Blaa-gaard S. 44.

Riber: Seminarist-Sang (Zinck) S. 48.

»Opmuntring til Selskab« S. 49.

B. H. Haste: Dansens Oprindelse S. 50.

B III Rudolf Bruhn: »Lad den hilse hver Ung« S. 27.

Rudolf Bruhn: Novemberregn S. 28.

Rudolf Bruhn: »Nu grønnes de Birke« S. 33 (Kantaten).

Rudolf Bruhn: Vor Gerning S. 35.
Th. Thaarup: »Evnens fødes, den forgaar« (Zinck) S. 42.

»Vidt over Verden gaar« (Schultz) S. 43.

»Hver ærlig Dansk erkendtlig« S. 44 og 47.

B IV J. Jensen: »Prise vi Herren« S. 30 (Kantaten).

Carl Hansen: Hyldest til J. Jensen 1851 S. 37.

- H. Mortensen: Kantaten 1859
(Carl Mortensen) S. 46.
- H. Mortensen: Tak! S. 51 (til
J. Jensen 1868).
- Carl Hansen: Farvel S. 52 (til
J. Jensen 1868).
- B X K. Steensen: Sorg S. 4 (ved Fru
Bredstrups Begravelse).
- B. K.: Skæmtekvad S. 51 (fra Is-
landsturen) S. 23.
- B XI Axel Lasthein: »Vi sad en Aften
paa Hejrebakken« S. 23.
»Et Smil ham lyser i Øjet« (fra
M. J. Mathiassen) S. 36.
- B XII »Kilden« (K. Steensen) S. 51.
»Fred hviler over Land og By«
(K. Steensen) S. 52.
- B XIII J. K. Østergaard: For Jonstrup
S. 8.
- J. K. Østergaard: For Jubilaren
S. 10 (Lunddahl).
- Kaj Bang: »Se, Regning er et grin-
agtig Fag« S. 25 (for Johansen).
- Kr. Kristiansen: »Engammel Bor-
ger har lagt sit Kridt« S. 26
(for Johansen).
- Hr. Johansens Verden S. 28.
- B. Christensen: Jonstrupminder
S. 30.
- Kaj Bang: Jonstrup! (K. Steensen)
S. 31.
- B XIV Rudolph Benzon: Kantaten ved
Indvielsesfesten 1936 S. 19.
Jonstrups taknemmelige Semina-
rister: Til H. O. C. Zinck S. 50.
- B XV Kaj Bang: Vort Maal (K. Steen-
sen) S. 32.
Den gamle Borger (arr. af Kristian
Ribers) S. 34.
- B XVI K. Steensen: Aftenstemning
S. 10 (ved Stig Bredstrups Død).
Kr. Kristiansen: »Jeg staar som
Værn (K. Steensen) S. 21.
- B XVII Hans Rasmussen, Saksøbing:
Kantate 1890 S. 34.
- B XVIII Kaj Bang: Danmark S. 3.
Kaj Bang: Vor Fædrearv S. 4.
Aussig Weiss: »Hav Tak for
svundne Tiders Glans« S. 16.
- B XIX Otto Christiansen: Fædrelands-
sang (Viggo Bitsch) S. 3.
Viktor Pedersen: »Nu gik saa den
sidste« S. 21 (til Benzon).
- Rudolph Benzon: En Vise til Slut
S. 23.
- B XXIV Viktor Pedersen: Hilsen til
Jonstrup S. 9.

AARETS GANG PAA JONSTRUP

To store begivenheder har præget det forløbne år på Jonstrup: Norgesbesøget og forstanderskiftet.

1947 fik en særdeles festlig optakt, idet der umiddelbart efter juleferiens slutning ankom en klasse elever fra Hamar lærerskole, mens vi, der var så heldige at gå i 3. klasse, den 6. januar dampede af sted med »Kronprins Olav« med kurs nordpå. Desværre er der ikke plads til her at gi en beskrivelse af turen, men lad mig nøjes med at sige, at turen var en sådan succes, at der blev gjort alt for også at etablere en udvexling også i det nye skoleår. Den fandt sted allerede i September. Desværre gik vi ikke længer i 3. klasse, men til gengæld fik vi lejlighed til at være vært for vore tidligere værter, hvilket forhåbentlig skabte lidt balance i tingene, foruden at det var lærerigt. Det er et almindeligt synspunkt, at vi er langt forud for Norge, hvad undervisning og skolevæsen angår, men i det Øjeblik man på dette felt vil generalisere, må jeg sammen med mange af mine kammerater protestere. I Norge er enhedsskolen som bekendt blevet indført, og inspirationen hertil er kommet fra Danmark (1896). Det er rigtigt, at examensvæsenet alligevel flourer endnu værre deroppe end her. Men det er også rigtigt, at vi vil kunne lære af dem på dette felt, fordi de tidligere end vi vovede at ta skridtet fuldtud. Deres fejl og erfaringer kan ved fortsat samarbejde komme os til gode. — Jeg vil vove at påstå, at de to udvexlinger har haft stor betydning ikke alene, mens de stod på, men i det daglige liv på borgen i det hele taget. De har været og er kilde til mange frugtbare diskussioner af pædagogisk art. Måske har lærerne ikke mærket det på klassen, men som enhver gammel borger vil vide, foregår der i ens seminarietid meget væsentligt på

borgen, som lærerne kun har ringe kendskab til. Vi takker lærere og elever på Hamar, fordi de i årets løb to gange har rørt op i andemaden, og håber, at vi også formåede at røre lidt op i deres dito.

Sammen med årets dimissionshold forlod Georg Christensen skolen. Dette viste sig naturligvis ved dimissionsfesten, der formede sig som en hyldest til Georg. Vi, der havde udtjent det meste af vor seminarietid »under« ham, var kede af at sige ham farvel. Vi vidste, hvad vi havde, men ikke hvad vi kunde få. Festen, tror jeg, blev for mange den »bedste« Jonstrupfest, og selv om det var en afskedsfest, var den dejligt fri for sentimentalitet og klynkeri. — Af de mange talers indhold forstod man, at Georg har en særlig evne til at komme i personlig kontakt med sine medarbejdere. Det gjaldt fra de ministerielle til de seminaristiske. Det er karakteristisk for Georg, at han i sit otium fortsætter med en rent praktisk virken for sine pædagogiske ideer.

Da vi kom igen efter ferien, tror jeg, det var sivet ud til de fleste, at Seminarieforstander Morville, Ranum, var blevet udpeget til at være Georg Christensens efterfølger. Indsættelsen foregik på den første skoledag og formede sig højtideligt og formfuldendt. Undervisningsministeriet var repræsenteret ved Kirkeminister Hermansen, og Biskop Fuglsang Damgaard var til stede på seminarietilsynets vegne. De tog begge ordet, hvorefter Herr Hauch talte på læreres og elevers vegne. Forstander Morvilles tale lovede godt for fremtiden, og jeg kan berolige gamle borgere med, at forstanderen har vist en interesse for elevforeningen, som vi ikke på forhånd kunde være sikker på at finde hos en ny forstander. Det kan siges sådan, at der ikke blir taget mere — undskyld: mindre hensyn til elevrådet end i Georgs tid.

Den 1. november skete der det, at Herr Boesen tiltraadte sin stilling som sanginspektør. Vi samledes om eftermiddagen i sangsalen, og efter »Den danske sang« var blevet sunget, talte forstanderen på lærernes vegne for sanginspektøren, mens Hother Andersen, formand for elevrådet, talte på elevernes, og da Herr Boesen havde takket, sang vi sluttelig »Skuld gammel venskab rejn fargo«.

Sporten:

Sportsligt set har det været et fint år, idet Jonstrup for anden gang i træk erobrede førstepladsen i seminarieturneringen. Der blev spillet to meget fine kampe mod Blaagaard og Haslev, der skaffede os to sejre på henholdsvis 6—1 og 4—2, medens målene i Vordingborg blev 3—2 til os. I Vordingborg og Haslev blev desuden spillet håndbold, ligeledes sejr til os. I en svensk-dansk seminarielandskamp i Fodbold var Jonstrup repræsenteret med 4 spillere. Kampen blev spillet i Karlsstad, desværre vandt svenskerne 7—2.

Foredragsforeningen:

Forstander Morville indledede foredragssæsonen med et interessant foredrag om »Krigens Bagmænd«, og vi fortrød ikke, at vi havde bedt forstanderen indlede. Mens nordmændene var her, talte Georg om dansk litteratur, og Civilingeniør Holger Schrøder om, hvad der foregik bag pressens kulisser. Senere havde vi besøg af Fru Schrøder, der, ikke som et udslag af kvindeløge, talte om Schopenhauer som optimist. Chefsekretær Gerner Larsson holdt et tankevækkende foredrag: »Har vi brug for en ny moralkodex?« Lige før valget talte Lærer Nielsen, Hareskovby, for Retsforbundet. (Det var blevet forbigået i sidste sæsons serie af politiske foredrag). Desuden arrangerede foredragsforeningen i samarbejde med lokale »Dansk-Samling-folk« et regulært vælgermøde. Lærer Nielsen, Hjortespring, holdt et fortrinligt foredrag om praktisk lærergerning, et foredrag af den slags, en seminarieelev går og hungre efter. Om flertallet af seminarister var blevet til sådanne lærere — — sikken en skole, vi havde haft! Spejderchefen Ove Holm holdt et foredrag om spejderbevægelsen.

Musikforeningen

har afholdt sin 34. og 35. koncert, som sædvanlig med fine kræfter. Ved den første medvirkede pianistinden, Margot Keller og koncertsangeren Helge Haahr, ved den anden Søstrene Jespersens Trio. Heldigvis betyder Herr Boesens udnævnelse til sanginspektør ikke, at han ophører at virke for Musikforeningen.

Fester:

Foruden dimissionsfesten har der været afholdt høst- og efterårsfest. Fastelavnssfesten udgik p. gr. a. kuldeferien, der varede 6 uger. — Juletalet blev i år holdt af Forstander Morville. —

Som sædvanlig har Herr Boesens Kor (og violin) været aktivt til fælles glæde.

Den traditionelle kirkekoncert fandt sted i Ballerup.

Årsskiftet sætter som sædvanlig sit præg på »arbejdsforholdene«. Sådant er det vel altid på en examensskole — »nu er der ikke tid til at arbejde mere: den forbistrede examen«. Med dette examenssuk fra nuværende borgere en hilsen til de gamle.

Jørgen Hamre.

FRA JONSTRUPPERNES VERDEN

Nye Æresmedlemmer.

Styrelsen har udnævnt Førstelærer Jørgen Hegelund og pens. Førstelærer Valdemar Mortensen til Æresmedlemmer af Jonstrupsamfundet.

Jørgen Hegelund vil være velkendt af alle Jonstruppere som Styrelsesmedlem i Samfundet i 25 Aar, deraf Formand i de ti. Han blev dimitteret 1910 og var som Rudolph Bruhns Ven en af »De Seks«; siden 1915 har han været Førstelærer i Ulstrup pr. Gørlev, og hans Virke der samt hans Lærebøger i Dansk har gjort ham til en landskendt Pædagog, ligesom han er kendt for sin Interesse for Sydslesvig og for det nordiske Samarbejde.

Valdemar Mortensen havde som yngste Søn af den kendte Seminarielærer Hans Mortensen sit Barndomshjem paa Jonstrup og har hele sit Liv bevaret Kærligheden til Seminarieret og dets Omgivelser. Gennem Aarene har han samlet og bevaret en Mængde Jonstrupstof: Sange, Digte, Artikler, Bøger og Billeder, som gør hans Hjem til jonstrupske Mindestuer. Han, der er Broder til Jonstrupbogens afdøde Redaktør R. C. Mortensen, har skrevet om Jonstrup for 100 Aar siden og Branden paa Jonstrup, og han har skænket Arkivet værdifulde Ting. — Han blev dimitteret 1890 og var Førstelærer i Karlslunde i 34 Aar og er kendt som Egnens Historiograf. Han er R. af Dbg. og Æresmedlem af Taastrup og Omegns Lærerkreds, 3 B. Nu har han sit Hjem i Taastrup.

Victor Cornelins,

der blev dimitteret fra Jonstrup 1919, er nu Overlærer i Nakskov. I Anledning af hans 25 Aars Jubilæum bragte »National-

tidende« Søndag den 12. Oktober 1947 et større Interview med ham. Han, der er Neger og født paa Sct. Croix, udtalte bl. a., at han aldrig mærkede, at han havde en anden Hudfarve end andre, og at Børnene overhovedet ikke lagde Mærke til, at han var Neger. Cornelius var i sin Tid en fremragende Leder af Jonstrups Kor og Orkester.

Udnævnelse.

Ejnar Boesen, Jonstrups dygtige Sang- og Musiklærer, har fratraadt sin Stilling, idet han den 1. November 1947 blev udnævnt til Sanginspektør som Emborgs Efterfølger. Sanginspektør Boesen, der i 1921 tog Lærereksamen fra Silkeborg Seminarium, var efter en omfattende Uddannelse i Violin, Orgel, Harmonilære og Tonedannelse Musiklærer ved samme Seminarium. 1930 kom han til Ribe Statsseminarium og i 1935 til Jonstrup. Han har i de forløbne Aar gjort en stor og paaskønnet Indsats for Musiklivet paa Borgen, og Gang paa Gang har han glædet os ved sit fremragende Violinspil.

Fra Seminarieskolen.

To af Seminarieskolens gode Lærerkrafter, Frk. Randi Poulsen og Hans Petersen, har fratraadt deres Stilling. Frk. *Randi Poulsen*, der var nysproglig Student fra Nørre Gymnasium 1941, tog Lærerindeeksamen fra Zahle 1945 og havde Faglærerindeeksamen i Engelsk, fulgte med Forstander Georg Christensen til hans nye Virksomhed. Skønt hun kun kom til at virke paa Jonstrup i kortere Tid, naaede hun at blive respekteret for sin store Dygtighed og betydelige pædagogiske Evner, ligesom hun blev afholdt for sit vindende Væsen.

Hans Petersen, der havde Lærereksamen fra Ranum 1945 og Aarskursus i Dansk, Svensk og Engelsk, virkede som Time-lærer ved Seminarieskolen fra 1. September 1947 til 1. Januar 1948, hvorefter han igen søgte til Aarhus, hvor han tidligere havde været ansat.

SEMINARIETS OG SKOLENS LÆRERE

Seminarieforstander, cand. theol. *Aage Morville*: Psykologi, Historie, Religion.

Seminarielærer *Chr. Hauch*: Naturhistorie, Geografi, Dansk, Speciallæsning.

Seminarielærer *Otto Lindberg*: Gymnastik, Sløjd, Skoletimer.

Seminarielærer, cand. theol. *Axel Holkenov*: Tysk, Kirkehistorie, Pædagogik, Speciallæsning.

Seminarielærer *Ejnar Boesen*: Sang og Musik (fratraadt 1. November 1947).

Seminarielærer, cand. mag. *Gunnar Schmidt Nielsen*: Matematik, Naturlære, Speciallæsning.

Seminarielærer, cand. mag. *Vermund Laustsen*: Engelsk, Historie, Skoletimer.

Seminarielærer, cand. theol. *Laus Adolphsen*: Dansk, Religion, Skoletimer.

Seminarielærer og Leder af Øvelsesskolen *Johannes Reiff*: Praktik, Skoletimer.

Øvelsesskolelærer, Inspektør *Herman Wolffsen*: Regning, Tegning, Skrivning, Sløjd, Skoletimer.

Øvelsesskolelærerinde Frøken *Elisabeth Krog*.

Øvelsesskolelærerinde Fru *Lily Schmidt Nielsen*.

Timelærerinde Fru *Inga Boesen*.

Timelærerinde Frøken *Randi Poulsen* (fratraadt 1. Aug. 1947).

Indtil Udgangen af Skoleaaret 1946/47 havde Seminarieforstander *Georg Christensen* Psykologi og Litteratur.

AFGANGSEKSAMEN 1947

1. Andersen, Aage Bent.....	6,03, mg?
2. Bluhme, Palle Volmer Louis Saxo	5,80, g×
3. Bondesen, Aage Bjørn	7,41, mg×
4. Frandsen, Gunni.....	7,03, mg
5. Grünfeld, Thomas Christan	6,63, mg?
6. Hansen, Charles Arthur.....	6,36, mg?
7. Hildebrandt, Vagn Jørgen	6,35, mg?
8. Hvid, Erik Jacobsen	6,71, mg
9. Jensen, Jens Viggo	7,00, mg
10. Jensen, Kjeld	6,62, mg?
11. Johansen, Kristian.....	6,88, mg
12. Kierkegaard, Knud Fabricius	6,32, mg?
13. Larsen, Børge Skovlund	7,24, mg×
14. Nielsen, Ebbe Tyge Wildschütz.....	6,88, mg
15. Olesen, Jørgen.....	6,91, mg
16. Pedersen, Eigil Kornbech	6,95, mg
17. Pedersen, Erik Carl Markvard	6,15, mg?
18. Petersen, Svend Otto Henry	6,80, mg
19. Stokholm, Richardt.....	7,02, mg
20. Bang, Jens Christian	6,59, mg?
21. Jacobsen, Poul Erik	6,97, mg
22. Svendsen, Verner Jørgen Georg.....	6,62, mg?

KONTINGENTFORHØJELSE, AARSMØDE 1948 OG VALG

Da Udgifterne til Fremstilling af Aarbogen er blevet stærkt forøget, har Styrelsen set sig nødsaget til at forhøje Kontingentet til 5 Kr. for fastansatte og 3 Kr. for ikke-fastansatte Lærere og Jonstrupelever. Aarbogens Udsalgspris er 4 Kr., men Medlemmer og Jonstrupelever kan købe den for 2 Kr.

Aarsmøde tænkes afholdt paa Jonstrup først i August (nærmere Meddelelse i »Folkeskolen« og »Københavns Kommuneskole«).

Paa Valg er Formanden, Skoleinspektør Ernst Gehl, København, Kantor Viggo Bitsch, Vemmetofte, og Førstelærer Vilh. Hellested, Hellested. Valget foregaar paa Aarsmødet, men Ikke-Deltagere kan indsende Stemmesedler inden 1. August til Kommunelærer Wilh. Thomsen, Ordruphøjvej 24, Charlottenlund.

REGNSKAB 1. JANUAR — 31. DECEMBER 1947

	Indtægt Kr. Ø.	Udgift Kr. Ø.
Kassebeholdning pr. 1/1 1947.....	371 88	
Kontingenter.....	1047 00	
Salg af Aarbøger.....	445 90	
31 Opkrævninger à 40 Øre.....	12 40	
Renter.....	2 83	
Repræsentation og Møder.....		42 20
Fremstilling af Aarbogens 24 Bind.....		1073 01
Administration og Redaktion.....		150 00
Trykning af »Den gamle Borger«.....		40 00
Tryksager.....		61 05
Porto, Gebyrer m. m.....		117 15
Kassebeholdning pr. 31/12 1947.....		396 60
	<u>1880 01</u>	<u>1880 01</u>

Ordruphøjvej 24, Charlottenlund

Wilh. Thomsen.

Ovenstaaende Regnskab er revideret og fundet i Orden.

Sierslev og Bredeløkke Skole 6. Januar 1948.

S. M. Waaben.

Hans Fr. Jensen.

JONSTRUPSAMFUNDETS STYRELSE

Kantor Viggo Bitsch, Vemmetofte, Faxe, Skoleinspektør Ernst Gehl, R. af Dbg., Formand, Sølvgade 16, København, Førstelærer Vilh. Hellested, Hellested pr. Haarlev, Seminarie-lærer Otto Lindberg, Næstformand, Jonstrup pr. Ballerup, Kommunalærer Viktor Pedersen, Redaktør, Peter Bangsvej 84, København F., Kommunalærer Wilh. Thomsen, Kasserer, Ordruphøjvej 24, Charlottenlund, Telf. Ordrup 2492, Elevernes Repræsentant 1947—48 er Jørgen Hamre, Jonstrup Stats-seminarium.

Fortsat fra Bind 24.

Spektus, der selv var gammel Jonstrupper og sagtens kendte Sygdommen af Forfarenhed, var altid i Stand til at erkende Sygdommens Art. Rævetrækkeri var iøvrigt et Fag ved den højere Dimis. Mange Sammensætninger: Rævesyge, Rævestue (Sy-

gestuen), Rævepiller, Rævedraaber (Medicin), at ræve.

Ræv. — At lave en Ræv i Sengen. D. v. s. Overlaget blev lagt dobbelt, saa den trætte Borger ikke kunde strække Benene ud, naar han gik til Sengs.

S.

Saalelæder. — Knastens Oksesteg. Saalelæder udtaltes undertiden Slær.

saavist. — Et af E. L.s Yndlingsord. Jeg forstaar saavist ikke — —. Mange Efterlignere.

sannelig. — Jonstrup Udtale af sandelig. Næ, det kan De sannelig ikke (Steno). Det maa De saahnlig faa tygget noget mere igennem (Hvudden).

Sankt Hans. — Ved Blusset blev der undertiden opført et lille Spil, hvor Eksamensdjævelen blev kastet paa Baalet.

Se-effe. — Et ejendommeligt Udraab (se ogsaa efe), brugt især foran et Navn i Tiltale: Se-effe Christiansen. Man talte om at faa et kraftigt Se-effe, og vedkommende følte sig altid meget hædret. Der var flere Grader: et spædt Se-effe, et lille S., et kraftigt eller stort S. og et Følset-Se-effe. Var det tilmed ledsaget af et Fustag, var det som at blive nævnt i Dagsbefalingen. Enkelte saaledes hædrede Borgere satte et Se-effe foran deres Navne, som andre sætter et lille v.

seven. — Det hørte ikke til god Tøne at bande, man hjalp sig da med et for seven. Fusefterlignere: Hvem se-effen er det?

Shop. — Købmandens Butik, bestemt Form Shopen, Shopmanden, Shopkonen.

Sibirien. — Et afsides liggende Værelse paa Økonomens Loft.

Skaberakket. — Rum, hvor Skabene stod.

Skydebanen. — I Nærheden af Hejrebakken laa Seminariets Skydebane, som blev benyttet i tidligere Tider. Spirer var Markører.

Skægspire. — En ældre Elev i 1. Klasse, der havde et smukt Overskæg blev kaldt Skægspire, varieret til Shakespeare.

Slagteren. — Benævnelse paa en Censor, som — sagtens med Urette — ansaas for tilbøjelig til at slaa Folk ned ved Eksamen.

Snogeengen. — En Eng tæt ved Seminariet, hvor der om Foraaret fandtes en Del Snog.

Sold. — Et Par Gange om Aaret holdtes Sold i Gymnastiksalen, Velkomst for de nye, efter Dimissionen Afsked med de gamle. Om Eftermiddagen satte man sit Bord og sin Stold derved. Traktementet var Punch og Sodavand til Afholdsmændene. Der blev sunget og holdt Taler af Lærere og Elever og udbragt en Mængde Skaaler: 1. 2. 3. Hurra, Hurra, Hurra — og saa det lange jonstrupske.

Soveknejspe. — Ofte boede 2 Kammerater sammen og havde da en Læseknejspe og en Soveknejspe.

Spektus. — Sammentrækning af Inspektør. I Ejefald hed det Spekti.

Sprut. — Sprutmand, ikke Afholdsmand. Sprutharald Variation af Strutharald.

Spire. — Elev i 1. Klasse. Spirer 1908 husker den elegante Haandbevægelse, hvormed tykke Jørgensen ledsagede sin Solosang, da han kom til Linien: Se, nu er det Foraar og Spirerne foldes ud. Mange Sammensætninger: Spirehue, Spirestalden, en Række Værelser beliggende over Spisestue og Læsestue, fortrinsvis beboet af Spirer.

Spirevæltning. — I Sovesalenes Tid samledes efter Aftale de to ældste Klassers Elever iført hvide Lagener og listede sig ind paa Spirernes Sovesal. De fordelte sig i Stilhed to ved hver Seng og paa Tælling væltedes alle Sengene, hvorefter Gerningsmændene styrtede ned ad Trapperne for fra deres egne Vinduer at iagttage Følgerne af deres Daad. Efter gammel Regel var det aftalt, at hvad der blev ødelagt, f. Eks. Ure, der laa under Hovedpuden, blev erstattet af de to Klasser i Fællesskab.

Spiril. — Forstadium af Spire, Aspiranter ved Optagelsen.

Sted. — Til Stede herved. Ordensduksens faste Melding i Fustimen: Alle er til Stede herved med Undtagelse o. s. v. Vi hagede om vor elskede Lærers militære Fortid — han havde været Garder — og gav ham de tjenstlige Meddelelser i hans eget Sprog. E. L. kunde dog overgaa Ordensduksen: Ja, Mand! Jeg ser en, som ikke er til Stede herved.

Stenen. — se Mindestenen.

Steno. — K. Steensen. Jonstrup. 1894-1935. Stenofag: Sang og Musik.

Stjans. — Forkortelse af Christian-
sen.

stort. — se Halløj.

strege ind. — I Fustimen blev Duksen sædvanligvis beordret til at strege Kakkelovnen ind — skrue for Kakkelovnen. Skete det, at Ordren udeblev, var der hyppigt en Elev, som benyttede det ejendommelige Udtryk til en Forespørgsel.

stærkeste. — Det stærkeste E. L. Udtryk for det, der skete mellem Caroline Matilde og Struense. Man har endog Tiden herfor! Der var adskillige, der omtalte lignende Forhold i Fussproget.

Støtte. — En Støtte i Klassen. Paa lidelige, rolige Elever, der stod til mig eller derover til Eksamen, Klassens Tillidsmænd. E. L.s beklagende Udbrud: Og De, en Støtte i Klassen! dækker Cæsars: Ogsaa du min Søn, Brutus. Kendt vil ogsaa Indledningen være: Jeg haaber paa Støtte i Klassen, naar vi nu o. s. v.

Støtten. — Mindestenen for Etatsraad Jensen.

Støvle. — el. forkortet Støvl — Betegnelse for en meget uheldig Præstation paa Klassen; at støvle. Støvlebogen, en Bog med Optegnelser angaaende Elevernes Lektuelæsning, som nogle Lærere førte.

Støvletrækker. — Blamatør.

Susehuset. — Et af Vandværkets Huse inde i Skoven, hvorfra der hørtes en bestandig Susen.

syle. — At fedte for Lærerne, en Syler, Sylere, jfr. Fedtsyl.

Symutter. — En ældre Kone, som for en billig Betaling stoppede Strømper og lappede Tøj for Borgerne.

Søndersø. — 1. En lille Sø tæt ved Seminariet, hvor der tidligere øvedes Svømning. Nu foregaar en Del af Københavns Vandforsyning derfra. 2. Hotel Søndersø, tæt ved Seminariet, hvor der nu bor en Del Elever.

T.

Taarnet. — Frontispicen paa den nordlige Bygning.

Taarnuret. — Uret paa nævnte Bygning. Ordensduksen ringede ind efter Taarnuret, men ud efter Bornholmeren i Klassen. En dygtig Duks sørgede altid for, at Uret i Klassen var et Par Minutter foran Taarnuret. Var det godt Vejr i Frikvarteret, kunde Duksen godt glemme sit Hverv, indtil Forstanderen begyndte at raabe: Hvem er Ordensduks. De er en skidt Ordensduks, en elendig Duks! Det var strengere sagt end ment.

tale. — At benytte Pissoir. (Oprindelse usikker; i Herlovianersproget benævnes P. i Klostergaarden Talerstolen, men det jonstrupske Udtryk har næppe nogen Forbindelse hermed, snarere er det E. L.s Udtryk: Jeg kan ikke tale, naar De staar dermed.) 1910 var tale en Slags universal Verbum, der kunde anvendes i alle mulige Betydninger: tale med sin Pibe (ryge), tale med sine Bøger (læse), tale med Kortene (spille Kort), tale med Violin eller Orgel (spille). Han taler i Sengen (ligger i Sengen). Hvad er det, du taler med? (Hvad bestiller du?).

Tanken vægrer sig. — Under den fysiske Litteraturgennemgang af P. M. Møller dadledes den skødesløse Maade, hvorpaa han opbevarede sine Kladder. Der er ingen Tvivl om, at mange Digte er anvendt — ja, Tanken vægrer sig — Javel. Klassen forstod — og var det et vaagent Menneske, som i næste Time eksamineredes i P. M. M., anvendtes naturligvis den delikate Omskrivning. Brugtes som Citat. Man kan undres over, at dette Udtryk og mange lignende, som det

synes tilfældige Udtryk, gik ind i Sproget som staaende Vendinger. En vis Forklaring ligger i, at de netop ikke var tilfældige, men forekom Aar efter Aar paa de bestemte Steder. Det var saaledes ofte en af ældre Elever informeret Klasse, der paany indregistrerede disse Vendinger.

Tjeneste, at være til. — Thedrikning hos en af Lærerne.

Tjenestegang. — En let, hurtig og fjedrende Gang. Mange Efterlignere af E. L.s naturligvis korrekte gardermæssige Gang.

Tjenestemanden. — Navn paa E. L., der lagde megen Vægt paa en korrekt tjenstlig Form. E. L.s mange Navne brugtes naturligvis ikke i Flæng, men det for Lejligheden karakteristiske. Morsomt nok skelnede han ogsaa selv mellem disse forskellige Funktioner. Kom han saaledes i et ikke tjenstligt Ærinde paa Elevbygningen til at se en Overtrædelse af Reglementet, som han absolut ellers maatte paatale som Tjenestemand, kunde han kalde paa Synderen og sige: Hvad jeg saadan ser (d. v. s. naar jeg ikke har noget at gøre her paa Gangen), det ser jeg ikke! Vi vidste, hvor vi havde ham — og elskede ham.

Tjenestetøj. — Det fineste Tøj, man ejede, brugtes til Eksamen og Tjeneste. Derimod ikke til de smaa Oprykningsprøver, hvor Etiketten foreskrev alm. net Paaklædning. (Der haves en tjenstlig Udtalelse herfor.)

tjenstlig. — Hvad der var ret, gentlemanlike, fint og korrekt — især i Optræden. Dog ogsaa i anden Forbindelse: et tjenstligt Værelse, en tjenstlig Bog, en tjenstlig Cigar. En ikke

tjenstlig Optræden, en ikke tjenstlig Paaklædning. NB. En utjenstlig Historie var en uartig Historie. Manden var utjenstlig, ☉: Manden var beruset.

Nuancer mellem ikke tjenstlig og utjenstlig var ikke altid let at klare. Det kunde udarte til den rene Skolastik. Et Eksempel: Et Menneske fik en Byld — nuvel, paa det Sted, hvor Bylder med Forkærlighed optræder. Hvorledes skulde nu Duksens Melding lyde: ikke tjenstlig eller utjenstlig Legemsdel. Den forhaandenværende Duks vilde ikke være i Stand til at føre Ordet med fornøden Alvor. Den, der skriver dette, maatte da devovere sig af sprogvidenskabelige Grunde og afgav Melding: N. N. har en Byld paa et ikke tjenstligt Sted. Et Skud i Blinde. Det var et spændende Øjeblik, hvorledes vilde E. L. reagere. Han trak sig et Par Skridt tilbage og hævede Haanden: Godt saa! Men pludselig gik han igen frem: B., De brugte et forkert Udtryk herved. Pas endelig paa. Enhver Legemsdel er selvfølgelig tjenstlig! Altsaa burde Meldingen rettelig have lydt: en utjenstlig (usømmelig) Legemsdel. Nok herom! Hvor- efter han med god Hjælp af Klassen foretog Polens tredie Deling.

Tobaksjoden. — En af Eleverne

havde Udsalg af Tobak og Cigarer, de fleste Lærere undte ham deres Søgning. Hans Værelse hed Tobakshopen.

Tobaksknejsje. — 1. Tobakshandelen paa Seminariet. 2. Rygekupe i Toget.

tredie Del. — Borgerens Forlovelse. Han havde taget tredie Del før anden Del, ☉: var forlovet, inden den afsluttende Eksamen.

trille ned. — Naar der blev støvlet i Matematik, blev der ikke sagt Tak, men saa hed det: Vil De saa trille ned. Staaende Udtryk.

Tugthuset. — Benævnelse (sjældent) paa Elevbygningen.

Tur. — En Overhaling af en Lærer. Fattertur, Fustur o. s. v.

tyre. — Læse paa Lektier (ikke som paa Herlufsholm Morskabslæsning). En Mængde Sammensætninger: Tyrebog (Lærebog), Tyrefag (Læsefag), Tyreferie, Tyretid (Læsetiden op mod Eksamen), Tyrekarl, Tyrehest, Tyrebuk. I gamle Dage, da man læste paa Klassen, vandrede Tyrebukken rundt om Bordene, mens de læste: Tyregang.

Tyreengen. — En Eng tæt ved Seminariet, hvor mange laa og repete-rede.

U.

Udmultiplikationsregelen. — En aritmetisk Glose, som tungfærdige Borgere med Forkærlighed pralede med. Angaaende Betydning henvises Borgere med svigtende Hukommelse til Hvuddenbogen.

unægtelig. — I Stedet for at raabe hør til en Taler, raabte man unægtelig. Et E. L. Ord. I Litteraturtimerne

gjaldt det om at indføje Ordet hyp-pigt. Berømt er Omskrivningen:

Danske af Tunge, af Æt og af Id,
Thi skal de nævnes — unægtelig.

ukammeratlig. — Spøgende Indsigelse, hvis f. Eks. en Elev tager for mange ug'er. Du er jo ukammeratlig og tager ug i Historie.

usømmelig. — Visse Ord havde paa jonstrupsk en Bitone, en lidt særlig Betydningsnuance, og brugtes saa at sige i Gaaseøjne, citeret. Her nævnes mod Slutningen et enkelt Eksempel paa dette Forhold. Omtaltes en Borgers Opførsel som usømmelig ved Bordet, i Klassen, i Selskab o. lign. mentes snarere noget i Retning af Ubehøvelighed. Eller spurgte en Elev en anden til Raads, kunde Svaret være: Det sømmeligste vil være o.s.v.

Utjenstlighed. — Ordets Betydning

maa siges meget fint — jeg vover da at citere Jøden Ekbergs Digt: I Anledning af en Fugls Utjenstlighed.

Nu vaagne alle Guds Fugle smaa,
saa flyve de ud til en Side.

»Jøden« det monne saa jammerligt
gaa,
at en paa hans Næse mon — gøre.

Ligeledes hed det, naar nogen ved et Sold fik ondt, og det gik ham som Peder Paars paa Sørejsen: han var utjenstlig paa Gulvet.

V.

Vaabenkammeret. — se Hataesken.

Vadskemutter. — En Kone, der vadede for Borgere.

Vadskerakket. — Vadskerummene inden for Sovesalene. I 1910 var der kun Vadskerak paa Spirestalden, hvor ogsaa Barberen (en af Eleverne) havde sin meget fordringsløse Salon.

Vandsuppe. — Sødsuppe. Navnet var forsvarligt.

Vandtur. — Form for Spireplageri. Eksekvering, se De seks.

vel. — 1. i Betydning god. En vel Stok, en vel Bog, en vel Historie, en vel Pige. 2. hej, Hallo. E. L.

vel, Mand! — alm. Udraab i Tiltale,

brugt i Stedet for Hej, Mand, naar man i nogen Afstand vilde i Kontakt med en anden.

Westend. — En Række Værelser i den gamle Bygnings Vestfløj beliggende paa 1. Sal. I Bruhns Bog benævnes den Kavallerfløjen, hvilket ikke var den gængse Betegnelse.

Westendianer. — Beboer af Westend.

vildt. — i Betydning herligt. Det er vildt lifligt. Vi havde det lef og vildt.

Vodden. — se Hvudden.

Vomba. — Øgenavn paa en Økonom.

Vægter. — se Opsynsmand.

Ø.

Øh, øh. — Spektus ledsagede sin i Regelen gode Vittighed med en Latter: Øh, øh, skete det, at han eller en anden kom med en Vittighed af ringe Kvalitet, lød Afstraffelsen: Øh, øh.

Øjel. — eller Øjleværk, el. Aarjleværk, en stærk Fordrejelse af Stenos Udtale af Orgel. Ordet bruges i alle Sammensætninger: Øjlebog, Øjlefeber (en uvøvet Orgelspiller, der nok kunde

spille en Koral alene, kom ikke sjældent galt af Sted, naar han skulde spille til Morgensang. Det kaldtes at faa Øjlefeber). At øjle (spille Orgel), at træde Øjel, en Beskæftigelse som med Rette ikke var meget estimeret. Mindet om de mange Timer i det mørke Bælgrum om Aftenen oplyst af en Køkkenlampe hører ikke til en gammel Pedalspillers mest festlige.

Øjet. — se Afrodites Øje.

Øjestenen. — se Mindestenen — om Jonstrups Minder, som ej maa dø. Til vort jonstrupske Sprog knytter der sig ogsaa Minder. Hensigten med disse Blade har været at oplive nogle af

disse. Tag disse Optegnelser for, hvad de er, Minder, ubetydelige for udenforstaaende, fra en fordringsløs Tid, noget barnligt, lidt godmodigt Drilleri, men dog noget *jonstrupsk*, som kun vi er fælles om.

EFTERSKRIFT TIL JONSTRUP ORDBOGEN

Det vil ikke være let at pege paa Egenskaber, som er særegne for Jonstrupperne i deres daglige Fremtræden eller Arbejde, hvorved man kan sige, at de adskiller sig fra deres Kolleger fra andre Lærerskoler, skønt det maa indrømmes, at Jonstrup ved sin afsondrede Beliggenhed og sit Collegie System vel i højere Grad end de fleste andre Seminarier har Mulighed for at særpræge sine Elever.

Men ikke desto mindre vil jeg tro, at en Flok Jonstrupperne snart vil kunne identificeres. Hvor en Flok gamle Kammerater mødes, vil deres *Sprog* — som der rimeligvis intet mærkeligt er ved til daglig — snart forandres, og man vil faa Udtryk og Vendinger at høre, som er ukendte for uindviede. Udenforstaaende vil ogsaa undres over, at ganske almindelige Ord og Vendinger kan vække stor Morskab, som var det straalende Vittigheder. Ordene har haft dobbelt Bund eller en bestemt Tilknnytning. — Et vist Frimureri giver sig ogsaa til Kende ved visse Fagter og Gebærder, som det ikke altid maa være lige morsomt at overvære for almindelige dødelige. Det er vel ikke engang udelukket, at en enlig medrejsende i en Kupé, hvor et Par gamle Jonstrupperne giver sig hen i den svundne Tid, livagtig i Tale og Fagter, kan føle sig ilde berørt og have sin Tvivl om de medrejsendes mentale Tilstand.

Det er jo nemlig saaledes, at Jonstrups Borgere i Lighed med, hvad der er Tilfældet paa mange andre Kostskoler (f. Eks. Herlufsholm, hvor et saadant Sprog er meget udviklet) har deres særlige Sprog, som kun forstaas af de indviede.

I Ordbogen findes lidt sproglig Pusleri om vor jonstrupske Lægdsgaard — fra Tiden ca. 1910. En lykkelig, fordringsløs

Tid, en Periode, hvor de store Problemer ikke altfor stærkt trængte sig paa, og hvor Ungdom havde Tid til sorgløs Munterhed, og hvor vi selv sørgede for Morskaben. Lidt barnagtigt tager det sig ud paa Afstand. En Flok store Børn var vi i den Tid, da vor Jord var meget mindre, men tillige meget mindre slem. —

Det er en kendt Sag, at hvor Mennesker lever tæt op ad hinanden og har samme Arbejde og Vilkaar, udvikles der let et særligt Sprog. Man kan tænke paa Sømandssproget, Soldatersproget, paa Sportsfolkenes Jargon, Sygeplejerskernes Sprog, Sproget i større Virksomheder eller Sproget paa Kostskoler som Opfostringshuset eller Herlufsholm Skole. Ved sin afsondrede Beliggenhed — i hvert Fald dengang — var der paa Jonstrup gode Betingelser for et saadant Sprog, og det, at alle vidste alt om alle, gjorde ogsaa, at Citatet, det staaende Udtryk, visse Efeumismer, Efterligning af Lærernes eller særprægede Elevers Sprogbrug og Udtale, kunde spille en stor Rolle.

Hændte det f. Eks., at en sjællandsk Elev ved en Generalforsamling kom til at bruge Udtrykket: en paasitiv Faktor, saa er der en Mulighed for, at Udtrykket og Udtalen blev bemærket og for Morskab blev taget op, og Spøgefugle kunde for en Tid more sig med at omtale Manden som en paasitiv Faktor, man burde regne med — o. s. v. Alle kendte Begivenheder, der hentydedes til. Man kan sige, at man tit talte i Gaaseøjne.

Mange havde et skarpt Øje eller Øre for smaa sproglige Ejendommeligheder hos Læreren, og det gav ofte Lejlighed til Morskab. Disse Ejendommeligheder var — med en enkelt straalende Undtagelse — naturligvis ingenlunde større end almindelig blandt vor Stand — til Gengæld kan man sige, at denne enkelte Undtagelse i en Aarrække prægede Sproget, baade Gloser, Ordstillinger, Vendinger, baade Tale og Fagter. Han var i mange Aar Jonstrups Mr. Chips — elsket af alle — ogsaa for hans mange Ejendommeligheder, som man nød i Seminarieaarene og senere, naar man efter Aars Forløb stod i hans Stue. Var man Soldat, vidste man, det snart hed: Vil De hænge Sidevaabenet ud, naar den ceremonielle og tjenstlige Modtagelse var overstaet. Man huskede hans Instruktion tid-

ligere. Ved Teen kom det: Hvordan staar det o. s. v., og Hvem var til Stede herved i 1911 o. s. v. Altid afsluttedes Visitten med den mest korrekte militære Honnor. —

Ligesom Araberne søger at smykke deres Sprog med Citater af Koranen, søgte Jonstrupperne at indføje Vendinger og Metaforer fra Ludvig Chr. i daglig Sprogbrug og opnaaede tit pudsige Virkninger: Nok herom. Stig op paa Pisgas Top. Eller: Hvor skulde jeg give Slip paa min Fedme o. s. v. Ogsaa i Blochs Verdenshistorie kunde findes Sentenser, der med Virkning kunde citeres. Ligeledes efterlignede mange Lærernes Yndlingsudtryk og Vendinger, og visse Borgere udviklede en hel Ledemotivteknik: vilde man citere Fatter, udstyredes Talem med puh, puh, drejede det sig om Spektus, hed det øh, øh, cand. mag. sagde hm, hm, Gomni snurrede paa r, Steno sagde sannelig o. s. v., aldrig var man i Tvivl.

Mest interessant sproglig set var Brugen af visse Universaludsagnsord, hjælpe, foredrage (se Ordbogen) i Brug, noget i Retning af basic-english.

Et Sprog af denne Art ændres hurtigt. Nye Lærere og de vekslende Klasser bringer stadig Forandringer. Udtrykkene glemmes, fordi de Begivenheder og de Personer, de havde Tilknnytning til, forsvinder. Det er kun sjældent, at en mislykket Ballonfærd som Grandbergs i Tivoli giver Anledning til et Udtryk — den gaar ikke, G. — som bevares Aartier efter. Men ogsaa Jonstrupsproget har sine Eksempler. I 1910 gættede man paa, at Navnet Fus havde Relation til E. L.s ejendommelige Latter. Nu meddeler en velmeriteret Skoleinspektør mig, at E. L. ca. 1888 blev kaldt Meneffe, det blev senere til Menefus, og snart sløjfedes Ordets første Del.

I det hele er her kun Tale om et Udvalg — lidt Etymologi —, man vil savne et og finde andet overflødigt. Der er saaledes ikke medtaget ret mange af de Benævnelser, som for kortere eller længere Tid blev visse Borgeres Kendingsnavne, dels fordi de kræver en Beretning om Anledningen, og dels fordi de som Regel kun udløser et meget nødtørftigt Vid. Man vil f. Eks. huske Pyromanen og hans Bedrift. Snarere havde man Lyst til at medtage muntert Stof fra Tidens Klasseblade, for det jonstrupske Sprog kan ikke skilles fra det jonstrupske Vid og Lune

— eller man kunde berette lidt om Ekberg og Otto Christensen, hvis straalende Indfald og tørre Lune frydede os alle.

Ligesom i Herlovianerordbogen — som Jonstrupbogen dog i Omfang og Fylde overgaar — bringes en Del Stednavne og noget om særlige jonstrupske Forhold.

Men tag denne meget uhøjtidelige Ordbog for, hvad den er: Minder fra vor grønne Ungdom, ubetydelige for udenforstaaende, lidt Barnagtigheder her, lidt godmodigt Drilleri hist, men dog Udtryk for et vist jonstrupsk Frimureri, noget, som kun vi er fælles om. Dersom Ordbogen over vort jonstrupske Maal har kunnet kalde Mindet frem om den glade Ungdomstid, som vi sang om, om vor Jonstruptid, som vi engang tilbragte sammen paa den gamle Borg, er Hensigten naaet.

V. B.